

Vejledning til Inatsisartutlov om Førtidspension

Indholdsfortegnelse

April 2020	1
1. Indledning	6
1.1 Indledende bemærkninger	6
1.2 Administration	6
1.3 Områder uden for kommunal inddeling	6
1.4 Nordisk Pension	7
2. Almindelige betingelser for ret til førtidspension	7
2.1 Alder	7
2.2 Indfødsret (statsborgerskab) mv.	7
2.3 Fast bopæl	8
2.4 Varigt nedsat arbejdsevne	9
2.5 Udeblivelse – ikke aktiv medvirken	9
2.6 Optjening (brøk-pension)	10
2.6.1 Generelt	10
2.6.2 Beregning af brøkpensionen	10
2.6.3 Tillæg	11
2.7 Hvad forstås ved partner?	11
3. Arbejdsevne og arbejdsmarked	12
3.1 Arbejdsevnen (begreb)	12
3.2 Arbejdsmarkedet (begreb)	13
3.3 Vurderingen af arbejdsevnen	14
4. Sagsbehandling - arbejdsevne	14
4.1 Generelt, § 8	15
4.2 Revalideringsforløb er udsigtsløs, § 9, stk. 1	15
4.3 Åbenbart ingen arbejdsevne, § 9, stk. 2	16
5. Revalideringsforløb	17
6. Ressourceprofil og vurdering af arbejdsevne	18
6.1 Ressourceprofil	18
6.2 Ressourceprofilens elementer	19
6.3 Ressourceprofilens første element: Uddannelse	19
6.4 Ressourceprofilens andet element: Arbejdsmarkedserfaring og arbejdsidentitet	20
6.4.1 Arbejdsmarkedserfaring	20
6.4.2 Arbejdsidentitet	20
6.5 Ressourceprofilens tredje element: Bolig, sociale netværk og økonomi	21
6.5.1 Bolig og økonomi	21

6.5.2 Sociale netværk	21
6.6 Ressourceprofilens fjerde element: Helbred og lægeerklæring.....	22
6.6.1 Misbrug af rusmidler.....	23
6.7 Anvendelse af ressourceprofilen.....	23
6.8 Udarbejdelsen af den endelige ressourceprofil	24
6.9 Vurdering af arbejdsevne.....	24
6.10 Revurdering af arbejdsevne - obligatorisk.....	25
6.10.1 Revurdering generelt.....	25
6.10.2 Revurdering i § 9, stk. 2 tilfælde	25
6.10.3 Revurdering og overgangsreglerne	26
7. Dokumentation og afgørelse om arbejdsevne	26
7.1 Generelt.....	26
7.2 Påkrævede dokumenter og oplysninger	27
7.3 Udsættelse af revalidering	27
7.4 Undladelse af revalideringsforløb.....	28
8. Førtidspensionsbeløbet - Tilkendt eller revurderet efter 1. juli 2016	28
8.1 Beregning af førtidspension	28
8.2 Laveste førtidspension (§ 15 i Inatsisartutlov om førtidspension).....	29
8.3 Mellemsste førtidspension (§ 16, i Inatsisartutlov om førtidspension)	29
8.4 Højeste førtidspension (§ 17 i Inatsisartutlov om førtidspension)	31
8.4.1 Tillægspension.....	31
8.4.2 Grundpension	31
8.5 Rimelig beskæftigelse, "§ 19-tillæg"	33
8.6 Regulering af førtidspensionsbeløbet ved ændringer i aktuel indkomst	34
8.6.1 Skema til beregning af aktuel indkomst:.....	35
8.7 Høring af borgeren	36
9. Pensionsbeløbet - Tilkendt før 1. juli 2016	36
9.1. Overgangsregel (1. juli 2016 – 30. juni 2012)	36
9.2 Førtidspensionister under 60 år den 1. juli 2016	37
9.2.1 Førtidspension for enlige.....	37
9.2.2 Førtidspension for par – situation 1	38
9.2.3 Førtidspension for par – situation 2	38
9.2.4 Førtidspension for par – situation 3	39
9.3 Førtidspensionister over 60 år den 1. juli 2016	40
9.4 Førtidspensionister omfattet af § 9, stk. 2	40
9.5 Regulering af pensionsbeløbene	40
9.5.1 Væsentlige ændringer i aktuel indkomst.....	40

9.5.2 Årlig regulering.....	40
10. Ophold på institution mv.....	41
10.1 Midlertidigt ophold	41
10.2 Længerevarende ophold.....	41
10.3 Modregning og egenbetaling for ophold på institution mv.	42
10.3.1 Egenbetaling	42
10.3.2 Modregning	43
10.4 Ophold på offentlige institutioner i Danmark	43
10.5 Midlertidigt ophold uden for offentlig institution	43
10.6 Ophold på institution under kriminalforsorgen	44
11. Tillæg.....	44
11.1 Børnetillæg.....	44
11.1.1 Generelt om børnetillæg.....	44
11.1.2 Bortfald af børnetillæg	44
11.1.3 Udbetaling af børnetillæg	45
11.2 Personlige tillæg	45
11.2.1 Generelt	45
11.2.2 Individuel helhedsvurdering.....	46
11.2.3 Engangshjælp	46
11.2.4 Løbende ydelser	47
11.2.5 Tilbagebetaling af personligt tillæg	47
11.3 Barsel – regulering i orlovsperioden ("§ 21-tillæg")	48
12. Førtdispension ved overgang til uddannelse eller beskæftigelse.....	49
13. Tvungen administration, flytning, ophør af førtdispension, m.v.....	50
13.1 Tvungen administration	50
13.2 Flytning til anden kommune	51
13.3 Flytning fra Grønland.....	51
13.3.1 Flytning fra Grønland til Danmark eller Færøerne	52
13.4 Ferieophold uden for Grønland.....	53
13.5 Ophør af udbetaling ved dødsfald eller meldt savnet	53
13.6 Ophør når betingelserne for førtdispension ikke længere er opfyldt.....	54
14. Udbetaling.....	54
15. Borgerens oplysningspligt og kommunens kontrolforpligtelse	54
15.1. Borgerens oplysningspligt.....	54
15.2. Kommunens kontrolforpligtelse.....	55
16. Ueberrettiget modtaget førtdispension og tillæg – tilbagebetaling, modregning og udlæg.	55
16.1 Tilbagebetaling	55

16.2	Tilsidesættelse af oplysningspligt	56
16.3	Vidste eller burde vide	56
16.4	Inddrivelse	57
16.5	Udlæg i førtidspension og eventuelle tillæg	57
17.	Klage	58
17.1	Det Sociale Ankenævn	58
17.2	Førtidspensionsklagenævnet.....	58
17.3	Klagevejledning	58
18.	Finansiering	58
19.	Sagsbehandling – generelt.....	59
19.1	Sagsoplysning	59
19.1.1	Partsbegrebet	59
19.1.2	Oplysning af sagen/notatpligt	59
19.1.3	Udsættelse af sagen	59
19.1.4	Høring af part	59
19.2	Afgørelse	60
19.2.1	Er sagen klar til afgørelse?.....	60
19.2.2	Afgørelsens form.....	60
19.2.3	Begrundelse.....	60
19.2.4	Klagevejledning.....	60
19.2.5	Sagsbehandlingsfrist.....	61
20.	Bilag.....	61
	Bilag 1. Ressourceprofil – skema	61
	Bilag 2. Ressourceprofil – vejledende spørgsmål til sager om førtidspension	61
	Bilag 3. Beskrivelse af sagsgange for behandling af sager om førtidspension	61
	Bilag 4. Lægeerklæring – paradigme godkendt af Grønlands Lægeforening	61

1. Indledning

1.1 Indledende bemærkninger

Lovgrundlaget for ydelse af førtidspension er Inatsisartutlov nr. 40 af 23. november 2015 om førtidspension med senere ændringer, samt Selvstyrets bekendtgørelse nr. 15 af 30. juni 2016 om førtidspension.

Inatsisartutloven om førtidspension med senere ændringer og Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension er offentliggjort på www.lovgivning.gl. Såvel Inatsisartutlov om førtidspension som Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension trådte i kraft den 1. juli 2016.

Departementet med ansvar for sociale anliggender offentliggør cirkulære om takster og indkomstgrænser for førtidspensioner årligt eller ved ændringer.

Cirkulære offentliggøres på:

<https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Sociale-Anliggender-og-Justitsvaesen/Socialomraedet/Lovgivning/Sociallovgivningen>

1.2 Administration

Kommunalbestyrelsen er den kompetente myndighed i forhold til alle spørgsmål vedrørende førtidspension, jf. dog afsnit 1.3 om personer bosat uden for den kommunale inddeling og afsnit 1.4 om Nordisk Pension om Social Sikring.

Ansøgning om førtidspension, børnetillæg og personlige tillæg for personer med fast bopæl i Grønland skal indgives til den kommune, hvor ansøger har fast bopæl.

Som den kommune, hvor ansøger har fast bopæl, anses det sted, hvor man regelmæssigt sover, når man ikke er midlertidigt fraværende på grund af ferie, indlæggelser på sygehus eller lignende og hvor man har sine ejendele og normalt også er tilmeldt folkeregisteret.

Den kommune, hvor ansøger har fast bopæl, kan rejse og afgøre sager om førtidspension til en person, der ikke selv har søgt herom. Bestemmelsen tager sigte på personer, der er ude af stand til selv at søge førtidspension.

Der er ikke krav om, at der anvendes et særligt skema til ansøgning om førtidspension.

Kommunalbestyrelsens afgørelse meddeles ansøgeren skriftligt. Afgørelsen skal indeholde en begrundelse og klagevejledning, medmindre afgørelsen giver ansøgeren fuldt ud medhold. Om klagevejledning, jf. afsnit 17.3.

Personer som er anbragt eller indlagt ved det offentlige foranstaltning, indgiver ansøgning om førtidspension mv. til den kommune, hvor personen havde fast bopæl på tidspunktet for anbringelsen eller indlæggelsen, jf. nærmere afsnit 13.2.

1.3 Områder uden for kommunal inddeling

Personer med fast bopæl uden for den kommunale inddeling, indgiver ansøgning til departementet med ansvar for sociale anliggender. Departementet foretager sagsbehandling, træffer afgørelse og foretager udbetaling i sager om førtidspension mv. til personer med fast bopæl uden for den kommunale inddeling.

1.4 Nordisk Pension

Ansøgninger om Nordisk pension, for så vidt angår førtidspension jf. Nordisk Konvention om Social Sikring, skal indgives til departementet med ansvar for sociale anliggender. Departementet foretager sagsbehandling, træffer afgørelse og foretager udbetaling i sager om Nordisk Pension.

Ansøgninger om nordisk pension kan indgives fra såvel borgere i Grønland som borgere uden for Grønland og uden for Rigsfællesskabet.

Borgere i Grønland, som søger om nordisk pension fra et andet nordisk land, skal henvende sig til departementet med ansvar for sociale anliggender, som fungerer som forbindelsesorgan til forbindelsesorganet i hvert af de nordiske lande. Departementet varetager sagsbehandlingen for borgere bosiddende i Grønland.

Når en førtidspensionist i Grønland flytter til et nordisk land uden for Rigsfællesskabet, har førtidspensionisten fortsat ret til grønlandsk førtidspension som brøkpension. Sagen, inkl. udgiften, overgår fra den grønlandske kommune til departementet med ansvar for sociale anliggender.

2. Almindelige betingelser for ret til førtidspension

Førtidspension kan efter Inatsisartutlov om førtidspension tilkendes personer, der opfylder en række grundlæggende betingelser om alder, indfødsret, bopæl og optjening.

Det er herudover en betingelse, at arbejdsevnen er varigt nedsat af fysisk eller psykiske årsager. Det afgørende for, om der kan påbegyndes en sag om førtidspension og om der kan tilkendes førtidspension, er personens arbejdsevne, jf. nærmere afsnit 3-6

2.1 Alder

Der kan alene tilkendes førtidspension til personer, der er fyldt 18 år. Der kan ikke tilkendes førtidspension til personer under 18 år, uanset om personen har forsørgelsespligt over for en ægtefælle eller børn.

Personer med ret til alderspension kan ikke tilkendes førtidspension. Det er uden betydning, om der er ansøgt om alderspension, når blot ret til alderspension er indtrådt.

Personer, der modtager førtidspension, overgår uden ansøgning til alderspension, når vedkommende når pensionsalderen efter Inatsisartutlov om alderspension, jf. i øvrigt afsnit 13.6.

2.2 Indfødsret (statsborgerskab) mv.

Ret til førtidspension er betinget af dansk indfødsret (statsborgerskab).

Har en person ikke dansk indfødsret, er ret til førtidspension betinget af, at personen opfylder bestemmelserne i Nordisk Konvention om social sikring.

For at modtage førtidspension efter Nordisk Konvention om social sikring skal man have haft fast bopæl og arbejde i minimum 1 år i Grønland. Man skal endvidere på ansøgningstidspunktet have fast bopæl i et land omfattet af konventionen.

Grønland har tiltrådt Nordisk Konvention om social sikring, og derfor er personer i de øvrige nordiske lande og i lande, der har tiltrådt EØS-aftalen, også omfattet af retten til førtidspension.

Da Nordisk Konvention om social sikring i hovedsagen fastslår, at EF-forordningen 1408/71 skal finde anvendelse imellem de nordiske lande, betyder det, at personer omfattet af Nordisk Konvention om social sikring kan få førtidspension fra Grønland, hvis de har fast bopæl i et af EØS-landene og opfylder betingelserne herfor. Der kan ikke modtages fuld pension fra flere lande samtidigt.

EØS-landene er ud over Norden: Belgien, Bulgarien, Cypern, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland; Holland, Irland, Italien, Letland, Litauen, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Slovakiet, Rumænien, Schweiz, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Nordirland, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig.

De nordiske lande og selvstyrende områder er: Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, samt Åland, Færøerne og Grønland.

Det bemærkes, at Nordisk Konvention om social sikring ikke gælder inden for rigsfællesskabet.

Har en person ikke dansk indfødsret, og opfylder personen ikke bestemmelserne i Nordisk Konvention om social sikring, er ret til førtidspension betinget af, at personen har haft fast bopæl i Grønland de seneste tre år, umiddelbart forud for ansøgningstidspunktet

Det er et krav, at denne periode har været sammenhængende, og at personen har været tilmeldt folkeregisteret med fast bopæl i Grønland.

2.3 Fast bopæl

Ret til førtidspension er betinget af, at ansøgeren på ansøgningstidspunktet har fast bopæl i Grønland, i et af de nordiske lande eller et land, der har tiltrådt EØS-aftale. Er det ikke tilfældet, meddeles umiddelbart afslag på ansøgningen.

Ved fraflytning fra Grønland ophører retten til førtidspension og udbetaling stoppes ved udgangen af fraflytningsmåneden. Det gælder dog ikke, hvis førtidspensionisten flytter til et af de nordiske lande eller et land, der har tiltrådt EØS-aftale og betingelserne i Nordisk Konvention om social sikring fortsat er opfyldt. Der vil da være fortsat ret til brøk-pension fra Grønland. Ansøgning om førtidspension efter Nordisk Konvention om social sikring indsendes til departementet med ansvar for sociale anliggender, jf. afsnit 1.4 ovenfor.

Ved fraflytning fra et af de nordiske lande eller et land, der har tiltrådt EØS-aftalen ophører retten til førtidspension og udbetaling stoppes ved udgangen af fraflytningsmåneden. Det gælder dog ikke, hvis førtidspensionisten flytter til et af de øvrige nordiske lande eller et andet land, der har også tiltrådt EØS-aftale og betingelserne i Nordisk Konvention om social sikring fortsat er opfyldt. Der vil da være fortsat ret til brøk-pension fra Grønland. Ansøgning om førtidspension efter Nordisk Konvention om social sikring indsendes til departementet med ansvar for sociale anliggender, jf. afsnit 1.4 ovenfor.

Nordisk Konvention om social sikring finder ikke anvendelse inden for rigsfællesskabet. Der er dog indgået aftale om fortsat ret til førtidspension mellem Danmark, Grønland og Færøerne ved flytning inden for Rigsfællesskabet, se afsnit 13.3

Ret til førtidspension er for alle ansøgere, betinget af mindst tre års fast bopæl inden for Rigsfællesskabet, dvs. Grønland, Danmark eller Færøerne mellem det fyldte 15. år og det til enhver tid gældende alderspensionstidspunkt, i henhold til Inatsisartutlov om alderspension.

Det er ikke et krav, at de 3 års faste bopæl er i en sammenhængende periode eller i samme land. Ret til førtidspension kan opnås ved eksempelvis 2 års fast bopæl i Grønland og 1 års fast bopæl i Danmark.

2.4 Varigt nedsat arbejdsevne

Et yderligere kriterium for tilkendelse af førtidspension er efter § 6, at arbejdsevnen er varigt nedsat af fysiske eller psykiske årsager.

Førtidspension kan tilkendes personer, hvis arbejdsevne er varigt nedsat af fysiske eller psykiske årsager. Hvis personens nedsatte arbejdsevne ikke med sikkerhed kan antages at være varig, kan personen ikke tilkendes førtidspension. Personen må i stedet hjælpes efter andre regelsæt.

Der skal være tale om varig nedsættelse af arbejdsevnen på grund af fysiske eller psykiske årsager eller en kombination af disse. Andre årsager, eksempelvis manglende lokale beskæftigelsesmuligheder, vil ikke kunne begrunde tilkendelse af førtidspension, jf. herom neden for afsnit 3.2 om arbejdsmarkedet.

Der kan ikke tilkendes førtidspension som følge af sociale årsager. Psykosociale vanskeligheder, f.eks. alkoholmisbrug, må afhjælpes ved behandling mv. og uden for rammerne af Inatsisartutlov om førtidspension.

Før der kan tilkendes førtidspension, skal alle relevante muligheder undersøges, for at afklare om ansøgeren kan genvinde yderligere arbejdsevne.

Fysiske eller psykiske årsager vil normalt være sygdomme eller handicaps.

I afklaringsforløbet skal det afdækkes, om borgeren har misbrugsproblemer, f.eks. alkohol og/eller stoffer. Hvis det vurderes, at borgeren har et misbrugsproblem, skal borgeren visiteres til et misbrugsbehandlingstilbud, forud for påbegyndelse af et eventuelt revalideringsforløb. Et eventuelt misbrug kan ikke lægges til grund for tilkendelse af førtidspension.

En forudsætning for et vellykket revalideringsforløb, der har til formål at udvikle borgerens arbejdsevne, er, at borgeren ikke har et misbrug. Borgeren bør således ikke påbegynde et revalideringsforløb, hvis der er konstateret et misbrug.

Fra 1. januar 2016 er misbrugsbehandling gratis for kommunerne. Man kan læse mere om misbrugsbehandlingstilbud, visitering mv. på www.peqqik.gl

2.5 Udeblivelse – ikke aktiv medvirken

Ved ansøgning om førtidspension og ved afprøvning af arbejdsevnen er ansøger / førtidspensionisten forpligtet til at medvirke aktivt til sagens behandling og oplysning. Ansøger er herunder forpligtet til at deltage i møder, afklaringsforløb og revalideringsforløb, jf. kapitel 5 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Der er herved lagt afgørende vægt på, at vurdering og fastsættelse af arbejdsevnen beror på et afklarings- og revalideringsforløb, der forudsætter aktiv medvirken fra ansøgeren / førtidspensionisten.

Undlader en ansøger om førtidspension at medvirke aktivt til sagens behandling og oplysning og uden at der foreligger undskyldelige omstændigheder, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Kan betingelserne for at tilkende førtidspension ikke anses opfyldt, træffes afgørelse om afslag, jf. § 15 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Undlader en førtidspensionist at medvirke aktivt til sagens behandling og oplysning og uden at der foreligger undskyldelige omstændigheder, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse på det foreliggende grundlag. Kan førtidspensionistens arbejdsevne ikke vurderes på det foreliggende dokumentationsgrundlag, træffes afgørelse om at stoppe udbetaling af førtidspension. Udbetaling af førtidspension genoptages, når førtidspensionisten medvirker aktivt til sagens behandling og oplysning. Udbetaling af førtidspension genoptages med virkning fra kommunalbestyrelsens afgørelse herom og i øvrigt på uændrede vilkår, jf. § 16, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Som undskyldende omstændigheder anses forhold, som har udelukket eller afskåret personen fra i fuldt omfang at medvirke aktivt. Det er endvidere en betingelse, at forholdene ikke kunne forudses og/eller at personen ikke havde mulighed for at afværge forholdene. Det kan f.eks. være egen sygdom, alvorlig sygdom og dødsfald i den nærmeste familie, rejseforstyrrelser o.lign.

2.6 Optjening (brøk-pension)

2.6.1 Generelt

Ret til fuld førtidspension er betinget af, at bopælstiden udgør mindst 5/6 af årene fra det fyldte 15. år til det tidspunkt, hvorfra førtidspensionen ydes, jf. § 7 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Er betingelsen for fuld førtidspension ikke opfyldt, fastsættes førtidspensionen efter forholdet mellem bopælstiden og 5/6 af tiden fra det fyldte 15. år til det tidspunkt, hvorfra førtidspensionen ydes.

Optjeningen for førtidspensionister baseres på den faktiske bopælstid. Faktisk bopælstid er den opgjorte bopælstid, som er den tid, der er forløbet, fra ansøgeren fyldte 15 år og frem til den dato, hvorfra ansøgeren er berettiget til førtidspension minus en eventuel periode, hvor ansøgeren ikke har haft bopæl i Grønland, Danmark eller Færøerne.

Personer kan således flytte mellem Grønland, Danmark og Færøerne, opholde sig i et ubegrænset antal år i de enkelte dele af rigsfællesskabet, og alligevel have ret til fuld pension, når pensionskriterierne i øvrigt er opfyldte. Bopælsperioderne i Grønland, Danmark og Færøerne sammenlægges, når den samlede bopælstid skal beregnes.

2.6.2 Beregning af brøkpensionen

Optjeningsprincippet for førtidspension er på baggrund heraf udformet således, at der er ret til fuld førtidspension, hvis den faktiske bopælstid udgør mindst 5/6 af perioden fra det fyldte 15. år til det tidspunkt, hvorfra der ydes førtidspension (tidspunktet for afgørelse om tilkendelse af førtidspension).

Brøken udregnes på denne måde:

$$\frac{\text{Den faktiske bopælstid}}{\text{Teoretisk mulige bopælstid} \times 5/6}$$

Brøken skal være større end eller lig med 1, for at ansøgeren kan få fuld pension. Ellers er ansøgeren berettiget til brøkdelen af pensionsbeløbet.

Nedenfor kommer tre eksempler. I de to første eksempler er anvendt hele antal år. I det sidste eksempel indgår både år og måneder.

Eksempel 1:

En person på 50 år har ret til førtidspension. Pågældende har boet i Grønland, Danmark eller Færøerne i 30 år mellem det fyldte 15. år og tilkendelse af pension. Den faktiske bopælstid er 30 år (360 måneder). Den teoretisk mulige bopælstid er tiden fra det fyldte 15. år til det 50. år ($50 - 15$) = 35 år (420 måneder).

Pensionsbrøken beregnes således:

$$360 \text{ mdr.} / (420 \text{ mdr.} \times 5/6) = 360 \text{ mdr.} / 350 \text{ mdr.} = 1,03$$

Pensionsbrøken er større end 1. Dermed udbetales fuld førtidspension.

Eksempel 2:

En person på 40 år har ret til førtidspension. Pågældende har boet i Grønland, Danmark eller Færøerne i 5 år (60 måneder) mellem det fyldte 15. år og tilkendelsen af pension. Den faktiske bopælstid er 5 år. Den teoretisk mulige bopælstid er tiden fra det fyldte 15. år og til det fyldte 40. år ($40 - 15$) = 25 år (300 måneder).

Pensionsbrøken beregnes således:

$$60 \text{ mdr.} / (300 \text{ mdr.} \times 5/6) = 60 \text{ mdr.} / 250 \text{ mdr.} = 0,24$$

Pensionsbrøken er mindre end 1. Der er ret 24 % af fuld førtidspension.

Eksempel 3:

En person på 45 år og to måneder har ret til førtidspension. Pågældende har boet i Grønland, Danmark eller Færøerne i 10 år og 4 måneder mellem det fyldte 15. år og tilkendelse af pension. Den faktiske bopælstid er 10 år og 4 måneder (124 måneder). Teoretisk mulige bopælstid er tiden fra det fyldte 15. år og til det fyldte 45. år og to måneder (362 måneder).

Pensionsbrøken beregnes således:

$$124 \text{ mdr.} / (362 \text{ mdr.} \times 5/6) = 124 \text{ mdr.} / 301,66 \text{ mdr.} = 0,41$$

Pensionsbrøken er mindre end 1. Der er ret til 41 % af fuld førtidspension.

Førtidspensionister overgår til alderspension uden ansøgning, jf. afsnit 13.6. Ret til fuld alderspension beregnes i henhold til § 7 i Inatsisartutlov om alderspension.

2.6.3 Tillæg

Førtidspensionister, der modtager brøk-førtidspension, dvs. nedsat førtidspension på grund af optjeningsreglerne, kan modtage børnetillæg og personlige tillæg efter de samme regler som gælder for førtidspensionister, der modtager fuld førtidspension. Der sker ikke brøk-reduktion af børnetillæg og personlige tillæg.

2.7 Hvad forstås ved partner?

Det beløb, der kommer til udbetaling til en førtidspensionist, reguleres på grundlag af førtidspensionistens og dennes eventuelle partners årlige samlede aktuelle indkomst. Om pensionsbeløbet henvises til afsnit 8-9.

Som partner anses en person, som førtidspensionisten er gift med, har indgået registreret partnerskab med eller lever med i et ægteskabslignende forhold, som har varet i mindst 1 år, jf. § 4 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Begrebet partner omfatter således også, hvad der i almindelighed omtales som en samlever. Det er dog en betingelse, at samlivet har varet mindst 1 år.

En førtidspensionist, der lever i et ægteskabslignende forhold, betragtes som enlig indtil det tidspunkt, hvor samlivet har varet i mindst 1 år.

Hvis førtidspensionisten bor sammen med en anden, eksempelvis et familiemedlem, uden at der er tale om ægteskabslignende forhold, anses førtidspensionisten som enlig. Der kan alene være tale om et ægteskabslignende forhold, hvis førtidspensionisten og samleveren i henhold til gældende lovgivning ville kunne indgå ægteskab eller registreret partnerskab.

For så vidt angår førtidspensionister, der har en ægtefælle eller har indgået registreret partnerskab, så er det uden betydning, om de rent faktisk bor sammen med ægtefællen/partneren, idet den gensidige forsørgelsespligt stadig vil være til stede.

Det kan via folkeregistret konstateres, om en ugift førtidspensionist bor sammen med en anden voksen person. Gør vedkommende det, kan der være grund til at undersøge, om de lever i et ægteskabslignende forhold. Om der rent faktisk er tale om et sådant forhold eller ej, skal afgøres ud fra førtidspensionistens egne oplysninger om for eksempel fælles økonomi, fælles børn, fællesrejser osv.

En førtidspensionist, der har indgået ægteskab, registreret partnerskab eller har en samlever, sidestilles med en enlig forsørger, hvis ægtefællen, den registrerede partner eller samleveren varigt er flyttet til en social døgninstitution. Selvom førtidspensionisten således fortsat har en ægtefælle, registreret partner eller samlever, vil førtidspensionisten ikke længere have de økonomiske fordele ved samlivet.

3. Arbejdsevne og arbejdsmarked

Det er en betingelse for ret til førtidspension, at ansøgers arbejdsevne er varigt nedsat af fysiske eller psykiske årsager. Det afgørende for, om der kan påbegyndes en sag om førtidspension og om der kan tilkendes førtidspension, er personens arbejdsevne.

I § 1, stk. 1, i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 15 af 30. juni 2016 om førtidspension er arbejdsevnen defineret således:

§ 1. Ved arbejdsevne forstås evnen til at kunne opfylde de krav, der stilles på arbejdsmarkedet for at kunne udføre forskellige konkret specificerede arbejdsopgaver med henblik på at opnå en indtægt til hel eller delvis selvforsørgelse.

3.1 Arbejdsevnen (begreb)

Arbejdsevnen er et positivt begreb, der fokuserer på ansøgerens evner og muligheder. Vurdering af en ansøgers arbejdsevne beror på en helhedsbedømmelse. Afgørelse om en ansøgers arbejdsevne træffes på grundlag af en samlet beskrivelse og vurdering af ansøgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer, sammenholdt med en vurdering af hvilke konkrete jobfunktioner, ansøgerens endelige ressourceprofil kan omsættes til på arbejdsmarkedet.

Arbejdsevnen vurderes i forhold til, om en borger er eller kan blive i stand til at forsørge sig selv ved at arbejde. Det er derfor afgørende at tage stilling til, om dette er muligt samt hvilke foranstaltninger, der eventuelt vil kunne gøre selvforsørgelse muligt.

Det er en forudsætning for at kunne tage stilling til spørgsmålet om selvforsørgelse, at borgerens ressourcer beskrives og vurderes i forhold til de krav, der stilles på arbejdsmarkedet, jf. om ressourceprofilen i afsnit 6.

Endelig indebærer definitionen af arbejdsevne, at der skal kunne peges på konkret specificerede arbejdsopgaver i de situationer, hvor borgeren vurderes at kunne forsørge sig selv. Hensigten er ikke at vurdere eller udvikle arbejdsevnen i relation til »drømmejobbet«, men at dokumentere hvorvidt og hvordan selvforsørgelse er mulig.

Arbejdsevne er således defineret direkte i forhold til det aktuelle arbejdsmarked, og de krav der stilles som forudsætning for at kunne varetage konkrete arbejdsfunktioner. Dermed er arbejdsevne et dynamisk begreb, som forandres i takt med, at kravene til at kunne udføre konkret specificerede arbejdsopgaver ændrer sig - men også i takt med, at selve arbejdsopgaverne ændrer sig, for eksempel på grund af den teknologiske udvikling.

3.2 Arbejdsmarkedet (begreb)

Det er præciseret i § 1, stk. 3, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension, at afgørelse om en borgers arbejdsevne træffes på grundlag af det samlede grønlandske arbejdsmarked. Der kan ikke lægges vægt på et lokalt eller regionalt arbejdsmarked eller eventuelle strukturproblemer på arbejdsmarkedet.

Med begrebet "arbejdsmarkedet" henvises der til det samlede arbejdsmarked på det tidspunkt, hvor arbejdsevnen vurderes. Begrebet indeholder således ikke en geografisk afgrænsning af arbejdsmarkedet. Borgeren skal vurderes i forhold til de arbejdsopgaver/jobfunktioner, der er forekommende på hele det samlede grønlandske arbejdsmarked og ikke kun i forhold til det lokale arbejdsmarked.

Ved jobfunktioner tænkes på alle de aktiviteter, der er knyttet til varetagelsen af et job, og som ofte vil omfatte flere arbejdsopgaver. Ved vurderingen af arbejdsevnen skal ressourceprofilens elementer omsættes til konkrete jobfunktioner eller arbejdsopgaver, der findes i rimeligt omfang på arbejdsmarkedet.

Kommunen bør fokusere på hvilke muligheder, der eksisterer på det lokale arbejdsmarked. I de tilfælde, hvor der imidlertid ikke er relevante jobfunktioner på det lokale arbejdsmarked, som pågældende vurderes at kunne varetage, kan der ikke tilkendes førtidspension, hvis der på det samlede grønlandske arbejdsmarked findes sådanne muligheder.

Det er derfor uden betydning for vurdering af en ansøgers arbejdsevne, om der lokalt forefindes konkrete jobfunktioner som ansøgerens endelige ressourceprofil kan omsættes til på

arbejdsmarkedet. Det afgørende er, om de konkrete jobfunktioner forefindes på det samlede landsdækkende arbejdsmarked.

Hvis en ansøger vurderes at kunne udføre f.eks. hyrevognskørsel eller lettere kontorarbejde i et antal timer på ugebasis er det uden betydning for vurdering af arbejdsevnen, om den type jobfunktioner findes, hvor ansøger har sin faste bopæl.

3.3 Vurderingen af arbejdsevnen

Ved vurdering af arbejdsevnen fokuseres på en borgers muligheder for aktuelt eller i fremtiden at blive i stand til at udføre arbejdsmæssig beskæftigelse. Det afgørende er, hvad en person kan - eller kan bringes til at kunne - vurderet i forhold til enhver form for arbejde på arbejdsmarkedet. Der skal derfor ikke alene ses på eventuelle tidligere erhverv, eller på personens ønsker til et bestemt erhverv, men derimod bredt på nuværende og fremtidige beskæftigelsesmuligheder. Der skal ses bredt på de forskellige arbejdsmarkedsrettede ressourcer, en borger måtte have.

Ved vurderingen af arbejdsevnen skal mulighederne for restituering ligeledes overvejes. For eksempel kan en borger med fysisk eller psykisk handicap ved varetagelse af et job/fleksjob mv. blive så fysisk eller psykisk afkræftet, at vedkommende varigt ikke vil være i stand til at restituere sig. Dette skal indgå i vurderingen af, om den pågældende er i besiddelse af en reel arbejdsevne, som kan benyttes på arbejdsmarkedet.

Arbejdsevnen skal søges udnyttet til hel eller delvis selvforsørgelse. Med selvforsørgelse menes ikke, at den pågældende borger nødvendigvis skal kunne fungere i ordinær beskæftigelse. Hvis dette ikke er muligt, er det målsætningen, at borgerens arbejdsevne udvikles i et sådant omfang, at vedkommende kan blive selvforsørgende, for eksempel i et fleksjob, nyttejob eller skånejob eller andre former for offentligt subsidieret beskæftigelsesinitiativer.

Begrebet selvforsørgelse er defineret i forhold til, om en person har en arbejdsevne, der muliggør beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked eller i et fleksjob mv. Det afgørende er, om borgeren har mulighed for enten at udføre en arbejdsindsats på det ordinære arbejdsmarked eller i et fleksjob mv. og derigennem kan opnå en arbejdsindtægt.

Førtidspension er en forsørgelsesydelse til personer, som ikke kan blive selvforsørgende som følge af en varig nedsættelse af arbejdsevnen. Førtilspensionsydelsen er uafhængig af tidligere indtægts- eller beskæftigelsesniveau. Personer, der har en arbejdsevne, der kan gøre dem i stand til at opnå en indtægt, der svarer til en 40 timers arbejdsindtægt inden for et konkret arbejdsområde, er således i stand til at være selvforsørgende og kan derfor ikke tilkendes førtidspension. Indtægtens størrelse har ikke betydning, heller ikke i forhold til pågældendes tidligere indtægtsforhold.

4. Sagsbehandling - arbejdsevne

Forinden der kan træffes afgørelse om tilkendelse af førtidspension, skal alle relevante muligheder undersøges for at afklare, om ansøgeren kan genvinde yderligere af arbejdsevnen.

For at undersøge om en ansøger har mulighed for at genvinde arbejdsevne, skal vedkommende gennemgå et afklaringsforløb. Afklaringsforløbet skal fastlægge ansøgerens ressourcer. Såfremt det under dette afklaringsforløb fastlægges, at ansøgerens arbejdsevne kan udvikles, skal ansøgeren herefter gennemgå et revalideringsforløb.

Revalideringsforløb gennemføres i henhold til de gældende regler om revalidering, jf. afsnit 5, suppleret med bestemmelserne i Inatsisartutlov om førtidspension, Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension, Landstingsforordning om revalidering og Hjemmestyrets bekendtgørelse om løntilskud til virksomhedsrevalidering, revalideringsplan, revalideringsydelse og fleksjob.

Revalideringsforløb kan under særlige omstændigheder undlades, jf. nedenfor afsnit 4.2-4.3.

Der henvises til vejledningens bilag 3. Beskrivelse af sagsgange for behandling af sager om førtidspension. Sagsgangsbeskrivelserne er vejledende for den proces, der gennemføres som led i behandling og afgørelse af en sag om førtidspension.

4.1 Generelt, § 8

Kommunen behandler ansøgninger om førtidspension.

Kommunen undersøger og vurderer, om de formelle betingelser for ret til førtidspension er opfyldt, jf. §§ 1-7 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Kommunen gennemfører med ansøgeren et afklaringsforløb for at fastlægge ansøgerens ressourcer. Afklaringsforløbet skal fastlægge, om ansøgeren kan genvinde hele eller dele af sin arbejdsevne. Der udarbejdes en foreløbig ressourceprofil, jf. vejledningens bilag 1-2. Der kan som led i afklaringsforløbet foretages arbejdsprøvning, jf. § 2 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Kommunen vurderer på grundlag af den foreløbige ressourceprofil, om ansøgerens arbejdsevne kan udvikles gennem et revalideringsforløb. Kan arbejdsevnen udvikles, visiteres ansøgeren til et revalideringsforløb.

Sagsbehandlingen af en ansøgning om førtidspension varetages af kommunens socialforvaltning, bistået af arbejdsmarkedsforvaltningen. Arbejdsmarkedsforvaltningen varetager revalideringsforløbet, når en ansøger om førtidspension er visiteret til et revalideringsforløb. Det er socialforvaltningen, der træffer beslutning om visitering til et revalideringsforløb.

Revalideringsforløb gennemføres i henhold til de gældende regler herom, jf. afsnit 5 med den fornødne tilpasning, der følger af Inatsisartutlov om førtidspension og Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension, samt nærværende vejledning og supplerende retningslinjer.

Ved revalideringsforløbets afslutning afgiver den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning en udtalelse om, hvor mange timer borgeren anses at være i stand til at arbejde på ugebasis.

Se mere om dokumentation og afgørelse om arbejdsevne i afsnit 7 nedenfor.

4.2 Revalideringsforløb er udsigtsløs, § 9, stk. 1

Når afklaringsforløbet viser, at revalideringsforløbet på nuværende tidspunkt er udsigtsløs, kan forløbet midlertidig udskydes jf. § 9, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension. Der skal samtidig laves en konkret vurdering for, hvornår et revalideringsforløb kan genoptages.

Den øvrige sagsbehandling fortsætter, hvad angår arbejdsevnevurderingen forhold til tilkendelse af førtidspension. Dermed kan der tilkendes førtidspension, såfremt betingelserne i øvrigt er opfyldte.

Bestemmelsen forudsætter, at øvrige betingelser er opfyldte. Særligt at der skal være en varig nedsat arbejdsevne, og at det ikke "kun" skyldes egne midlertidige forhold såsom bl.a. misbrug. Samtidig skal det gennem afklaringsforløbet være afgjort, at der er mulighed for at forbedre arbejdsevnen.

Målgruppen for bestemmelsen vil være personer, som på grund af misbrug, eller på anden måde på tidspunkt for ansøgning om førtidspension ikke evner at fastholde en stabil kontakt med arbejdsmarkedet, og ikke er arbejdsmarkedsparete. I disse tilfælde må der i stedet iværksættes andre foranstaltninger efter andre regelsæt.

Bestemmelsen henvender sig til personer, der på sigt vil kunne udvikle arbejdsevnen, såfremt personen i første omgang får hjælp til at møde til tiden eller hjælp til at komme fri af et misbrug m.m. Når personen er kommet fri af sit misbrug og vil være i stand til at passe et arbejde, vil arbejdsevnen potentielt kunne udvikles.

Eksempel:

En ansøger med varigt nedsat arbejdsevne har samtidigt et misbrug. Ansøgeren vurderes til at kunne udvikle bedre erhvervsevne, hvis misbruget behandles. Ansøgeren kontaktes efter en passende periode, hvor misbruget vurderes behandlet. Herefter fortsættes revalideringsprocessen. Under behandlingen er der bevillet førtidspension, da øvrige betingelser er opfyldt. Efter endt behandling revurderes sagen og der bevilliges førtidspension i forhold til den nuværende arbejdsevne.

Viser revalidering, efter endt misbrugsbehandlingsforløb, at arbejdsevne nu er så høj, at betingelserne for førtidspension ikke længere er opfyldt, ophører bevilling af førtidspension, men det bør høre til absolut undtagelse, da misbrug, dovenskab etc. ikke i sig selv berettiger førtidspension.

Hvis afklaringsforløbet viser, at førtidspensionsansøgeren ikke vil være i stand til at varetage et revalideringsforløb, undlades revalideringsforløbet.

Bestemmelsen er indsat for at undgå, at kommunerne skal tvinge folk i revalidering, hvor dette er udsigtsløst. I det tilfælde, hvor revalidering skønnes udsigtsløst, skal der i stedet sættes andre foranstaltninger i værk. Kommunen bør i stedet iværksætte foranstaltninger, der kan hjælpe ansøgeren med for eksempel at blive i stand til at stå op og møde regelmæssigt på arbejde, eller iværksætte foranstaltninger og behandlingstilbud, der kan hjælpe borgeren af med et misbrug.

I afklaringsforløbet skal det afdækkes, om borgeren har misbrugsproblemer, f.eks. alkohol og/eller stoffer. Hvis det vurderes, at borgeren har et misbrugsproblem, skal borgeren visiteres til et misbrugsbehandlingstilbud, forud for påbegyndelse af et eventuelt revalideringsforløb. Et eventuelt misbrug kan ikke lægges til grund for tilkendelse af førtidspension.

En forudsætning for et vellykket revalideringsforløb, der har til formål at udvikle borgerens arbejdsevne er, at borgeren ikke har et misbrug. Borgeren bør således ikke påbegynde et revalideringsforløb, hvis der er konstateret et misbrug.

Fra 1. januar 2016 er misbrugsbehandling gratis for kommunerne. Man kan læse mere om misbrugsbehandlingstilbud, visitering mv. på www.peqqik.gl

4.3 Åbenbart ingen arbejdsevne, § 9, stk. 2

Revalideringsforløbet undlades for personer, hvor det i afklaringsforløbet er dokumenteret eller åbenbart, at ansøgeren ingen arbejdsevne har og ikke på sigt vil kunne udvikle arbejdsevnen, jf. § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Revalideringsforløb kan undlades for personer, der er så syge og med så åbenlyse funktionsnedsættelser, at det ikke giver mening at forsøge at vurdere og udvikle arbejdsevnen, f.eks. ved alvorlig hjerneskade, udviklingshæmning eller kort levetid.

Det afgørende er, om der er tale om en nedsættelse af arbejdsevnen på lang sigt, herunder på grund af nedsat psykisk funktionsevne eller udviklingshæmning, eller om der er tale om en midlertidig uarbejdsdygtighed på grund af misbrug eller lignende.

Sagsbehandlingen vedrørende personer, der helt åbenbart ingen arbejdsevne har, indebærer, at kommunalbestyrelsen stadig har ansvaret for at indhente samtlige relevante dokumenter i forbindelse med afklaringsforløbet.

Kommunens afgørelse om, at en person ingen arbejdsevne har uden forudgående revalideringsforløb, betyder, at der som hovedregel ikke senere sker en revurdering af arbejdsevnen efter § 13, stk. 5, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Muligheden for at undlade revalidering skal derfor alene anvendes i de forholdsvis sjældne tilfælde, hvor det må anses helt utvivlsomt, at arbejdsevnen ikke vil kunne forbedres på noget tidspunkt i fremtiden.

5. Revalideringsforløb

Revalideringsforløbet varetages af den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning.

Revalideringsforløb gennemføres i henhold til gældende lovgivning om revalidering samt bekendtgørelse med hjemmel i revalideringslovgivningen, samt med de fornødne tilpasninger, der følger af Inatsisartutlov om førtidspension og Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Der henvises til den gældende lovgivning og bekendtgørelse.

Endvidere henvises til vejledning om revalidering:

<https://majoriaq.gl/~media/Majoriaq/Files/DK/Div/Vejledning%20til%20revalidering.pdf>

Afklaringsforløb og visitering til et individuelt tilrettelagt revalideringsforløb varetages af kommunens socialforvaltning i henhold til § 8 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved visitering af en person til et revalideringsforløb tager den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning udgangspunkt i det foreliggende afklaringsforløb og den foreløbige ressourceprofil.

Formålet med et revalideringsforløb visiteret i medfør af Inatsisartutlov om førtidspension er at udvikle personens arbejdsevne således, at denne vil kunne opnå hel eller delvis selvforsørgelse.

Ved revalideringsforløbets afslutning afgiver den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning en udtalelse om, hvor mange timer borgeren anses at være i stand til at arbejde på ugebasis, jf. § 3 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Vurderingen foretages i forhold til et konkret arbejdsområde, som personen efter endt revalidering må anses i stand til at varetage, jf. herved afsnit 3 om arbejdsevne.

6. Ressourceprofil og vurdering af arbejdsevne

For at kunne afgøre om borgeren kan tilkendes førtidspension, skal borgerens arbejdsevne vurderes.

Ved arbejdsevne forstås "evnen til at kunne opfylde de krav, der stilles på arbejdsmarkedet for at kunne udføre forskellige konkret specificerede arbejdsopgaver med henblik på at opnå en indtægt til hel eller delvis selvforsørgelse". Eller mere forenklet sagt, om borgeren har forudsætninger for at varetage et arbejde.

Opgaven består derfor i at afdække borgerens forudsætninger (ressourcer) for at kunne varetage et arbejde.

Revalideringsforløb har til formål at udvikle borgerens arbejdsevne. Revalideringsforløbet gennemføres på grundlag af den gældende lovgivning om revalidering, jf. afsnit 5 og med de fornødne tilpasninger, der følger af Inatsisartutlov om førtidspension og Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Man kan derfor sige, at arbejdsevnen både er konkret, der umiddelbart aktuelt kan afdækkes, men også abstrakt, eftersom man skal vurdere, hvilke potentialer borgeren har for på sigt at kunne få udviklet sin arbejdsevne i et revalideringsforløb, og derfor ikke aktuelt kan afdækkes.

Endemålet er, at borgeren har de ressourcer, der er behov for, for at kunne varetage et arbejde. Det er imidlertid ikke afgørende i sig selv, om arbejdet er helt eller delvist støttet økonomisk.

Som værktøj til at vurdere borgerens arbejdsevne benyttes arbejdsevnetoden. Med arbejdsevnetoden skal borgeren have udarbejdet en resourceprofil, der danner grundlag for en samlet vurdering af borgerens arbejdsevne.

6.1 Ressourceprofil

Ressourceprofilen består af en række elementer og er et redskab til at kunne afdække, beskrive, udvikle og vurdere borgerens arbejdsevne. Den skal således anvendes til både at synliggøre, hvad borgeren kan (har af ressourcer), og hvilke udviklingsmuligheder der er for at få styrket sine ressourcer og dermed arbejdsevne.

Til udarbejdelsen af resourceprofilen er der udarbejdet et skema, der kan bruges, jf. vejledningens bilag 1-2.

I afklaringsforløbet skal der laves en foreløbig resourceprofil, der beskriver borgerens ressourcer samt mulighed for at udvikle disse som led i revalideringsforløbet.

Den foreløbige resourceprofil udarbejdes som led i afklaringsforløbet og er udgangspunktet for revalideringsforløbet og skal derfor indgå i revalideringsplanen.

Ressourceprofilen er borgerens udgangspunkt i hele forløbet, herunder revalideringsforløbet. Borgerens ressourcer samlet set er afgørende for vurderingen af arbejdsevnen.

I udarbejdelsen af ressourceprofilen er det vigtigt at fokusere på borgerens ressourcer og udviklingsmuligheder, men også at forholde sig realistisk til borgerens eventuelle barrierer.

I arbejdet med ressourceprofilen skal man løbende have borgerens mulige arbejdsmarkedsplacering for øje. Udarbejdelsen af ressourceprofilen bør derfor ske i dialog med borgeren om, hvilke arbejdsfunktioner borgeren evner at udføre eller vil kunne komme til at udføre. For at arbejde udviklingsorienteret med borgerens ressourcer er det vigtigt, at der arbejdes ud fra en dynamisk opfattelse af ressourcer og barrierer, hvor udgangspunktet er, at nogle ressourcer kan udvikles, og nogle barrierer kan overvindes.

Eftersom revalideringsforløbet har til formål at styrke og udvikle borgerens ressourcer (de 4 elementer), som er afdækket og beskrevet i ressourceprofilen, vil ressourceprofilen ændre sig undervejs i revalideringsforløbet. Udgangspunktet for revalideringsforløbet er, at borgerens ressourcer styrkes og udvikles.

Borgerens ressourceprofil ændrer sig undervejs, så der er tale om en løbende proces. Det er sagsbehandlerens opgave løbende at opdatere borgerens ressourceprofil.

Den endelige ressourceprofil og resultatet af revalideringsforløbet danner grundlag for vurderingen af arbejdssevnen og dermed om, hvorvidt borgeren skal tilkendes førtidspension.

6.2 Ressourceprofilens elementer

Ressourceprofilen er bygget op af i alt 4 parametre eller elementer, der hver især er relevante at afdække for at vurdere og udvikle en borgers ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet og dermed borgerens arbejdssevne. Ressourceprofilen tager udgangspunkt i 1) uddannelse, 2) arbejdsmarkedserfaring og arbejdsidentitet, 3) bolig, sociale netværk og økonomi og 4) helbred.

Ved at gennemgå og beskrive disse elementer vil borgerens ressourcer blive afdækket og danne grundlag for en vurdering af arbejdssevnen.

Andre elementer, f.eks. interesser, sociale kompetencer, omstillingsevne, indlæringssevne, kan også være relevante, når man skal vurdere en borgers ressourcer og arbejdssevne.

Vurderingen er, at de 4 udvalgte elementer er de mest hensigtsmæssige elementer i afdækningen af borgerens ressourcer og dermed arbejdssevne, eftersom de omhandler borgerens uddannelsesbaggrund, relation og erfaring med arbejdsmarkedet, borgerens situation i en bredere økonomisk og social kontekst samt endelig borgerens helbredstilstand, herunder fysiske og psykiske situation.

Ressourceprofilens 4 elementer vil blive beskrevet i det følgende.

6.3 Ressourceprofilens første element: Uddannelse

Uddannelse er ressourceprofilens første element.

Uddannelse er her defineret som borgerens formelle kompetencer opnået gennem fuldførte og afbrudte skole-, uddannelses- og kursusforløb. Formålet med at arbejde med uddannelse er at beskrive, hvilke jobfunktioner borgeren kan varetage på baggrund af sin uddannelse.

Endvidere er formålet at afdække, om der er behov for at sætte relevante uddannelses- eller træningsaktiviteter i gang. Sproget, dvs. det at kunne tale, læse og forstå, er ofte en vigtig forudsætning for at kunne varetage et arbejde.

Når der skal arbejdes med borgerens uddannelsesmæssige forudsætninger, kan det være relevant at tage udgangspunkt i følgende:

- Borgerens beskrivelse af, hvilke uddannelsesforløb, både fuldførte og afbrudte, borgeren har gennemgået, herunder eksamenspapirer, kursusbeviser mv.
- Borgerens beskrivelse af, hvilke kompetencer vedkommende har opnået gennem uddannelsesforløb, f.eks. praktiske og boglige kompetencer.
- Borgerens beskrivelse af årsager til eventuelle afbrudte uddannelsesforløb.
- Samarbejdspartneres beskrivelser af, hvilke kompetencer borgeren har opnået igennem uddannelses- eller kursusforløb.

6.4 Ressourceprofilens andet element: Arbejdsmarkedserfaring og arbejdsidentitet

Arbejdsmarkedserfaring og arbejdsidentitet er ressourceprofilens andet element.

6.4.1 Arbejdsmarkedserfaring

Arbejdsmarkedserfaring handler om at finde frem til, hvilke kompetencer borgeren har opnået i jobsammenhæng. Det drejer sig om at få et billede af, hvad borgeren har lært gennem sine ansættelser, og i hvilket omfang disse kompetencer er nogle, der kan bygges videre på, så borgeren kan komme ud (eller tilbage) på arbejdsmarkedet.

Særligt for borgere, der ikke har en formel uddannelse, vil en afdækning af erfaringerne fra arbejdsmarkedet kunne belyse borgerens tillærte kompetencer.

Formålet med at arbejde med elementet er at beskrive, hvilke jobfunktioner borgeren kan varetage på baggrund af borgernes arbejdsmarkedserfaringer. Endvidere er formålet at afdække behov for at igangsætte virksomhedsrettede aktiviteter for de borgere, hvor det er relevant.

Når borgerens arbejdsmarkedserfaringer skal beskrives, kan det være relevant at tage udgangspunkt i følgende:

- Borgerens beskrivelse af sine arbejdsmarkedserfaringer (ansættelsessteder og jobfunktioner).
- Borgerens beskrivelse af, hvilke kompetencer vedkommende har opnået gennem arbejdsmarkedserfaringer, f.eks. hvilke praktiske kompetencer borgeren har opnået, samt om der er noget, borgeren er særlig god til, f.eks. IT, håndværk, mundtlig/skriftlig kommunikation, brug af materialer og værktøjer mv.
- Samarbejdspartneres beskrivelser af borgerens kompetencer (f.eks. virksomheder, faglige organisationer, den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning).
- Udtalelser fra tidligere arbejdsgivere.
- Borgerens egen opfattelse af, hvorfor arbejdsforholdene er ophørt.

6.4.2 Arbejdsidentitet

Arbejdsidentitet handler om, i hvilken grad borgeren identificerer sig med at have et arbejde.

Borgerens opdragelse, netværk, uddannelse og arbejdsmarkedserfaring har betydning for, om borgeren ser sig selv som selvforsørgende og kompetent i forhold til arbejdsmarkedet.

Arbejdsidentitet er også et spørgsmål om, hvor langt tidsperspektiv borgeren har på sin tilknytning til arbejdsmarkedet. Tidsperspektivet er ikke nødvendigvis knyttet til det enkelte arbejdsforhold, men til borgerens arbejdsmarkedstilknytning generelt.

Borgere, der har lang tids fravær fra arbejdsmarkedet, kan have udviklet en pessimistisk indstilling til mulighederne for at finde beskæftigelse, med deraf følgende lav arbejdsidentitet.

Der kan også være borgere, hvis identitet er bygget op omkring det 'ikke at være i arbejde', og som derfor kan udvise en udpræget negativ arbejdsidentitet.

En pessimistisk indstilling eller en negativ arbejdsidentitet kan være en barriere for, at borgeren kan komme (tilbage) på arbejdsmarkedet. Samtidig kan positive arbejds erfaringer være den mest effektive måde at udvikle en arbejdsidentitet.

Formålet med at arbejde med elementet er at beskrive og evt. udvikle borgerens arbejdsidentitet, da det har betydning for borgerens lyst til og tro på muligheden for at komme (tilbage) på arbejdsmarkedet.

Når der skal arbejdes med borgerens arbejdsidentitet, kan det være relevant at tage udgangspunkt i følgende:

- Borgerens forestilling om sig selv som selvforsørgende fremover. Her kan man tage udgangspunkt i borgerens beretning om den hidtidige tilknytning til arbejdsmarkedet, herunder længden af eventuelle fraværsperioder.

6.5 Ressourceprofilens tredje element: Bolig, sociale netværk og økonomi

Bolig, sociale netværk og økonomi er ressourceprofilens tredje element.

6.5.1 Bolig og økonomi

Bolig og økonomi drejer sig om at beskrive borgerens boligsituation og økonomi. Formålet er at beskrive, om borgeren har en stabil boligsituation, det vil sige, om borgeren har en såkaldt base i forhold til at kunne fungere i et job. At være uden stabil bolig vil ofte være så energikrævende, at det i sig selv kan være en barriere for at fungere på arbejdsmarkedet.

Formålet er endvidere at belyse borgerens økonomiske situation, og hvordan den vil blive påvirket af at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

En stærkt belastet økonomisk situation kan i sig selv påvirke borgerens perspektiv på fremtidig beskæftigelse. Når borgerens økonomi og bolig skal belyses, kan det være relevant at tage udgangspunkt i følgende:

- Borgerens beskrivelse af boligsituationen
- Borgerens budget.

6.5.2 Sociale netværk

Elementet drejer sig om at beskrive borgerens sociale netværk. Er der aktuelle begivenheder, som har betydning for borgerens nuværende og fremtidige arbejdsevne? Og har borgeren i sit netværk (blandt f.eks. venner, familie og bekendte) støtte til at komme (tilbage) til arbejdsmarkedet?

Borgerens sociale netværk handler om moralsk støtte, da det kan være afgørende, hvilke normer og værdier meningsdannerne i netværket repræsenterer. Endvidere handler det om praktisk støtte,

dvs. familiens og det sociale netværks holdninger til en eventuel nødvendig rolleændring. Er der nogen til at påtage sig nogle af de opgaver, f.eks. i hjemmet, som borgeren hidtil har udført, og er borgeren indforstået med, at nogle af disse opgaver i givet fald må droppes eller overtages af andre.

Formålet med at arbejde med elementet er at undersøge, hvilke muligheder borgeren har for at få støtte i sit netværk, og i hvilket omfang der er aktuelle begivenheder, som har betydning for borgerens nuværende og fremtidige arbejdsevne.

Når borgerens støtte i netværket skal beskrives, kan det være relevant at tage udgangspunkt i følgende:

- Borgerens beskrivelse af aktuelle begivenheder i det sociale netværk, der kan have betydning for hans nuværende eller fremtidige arbejdsevne, f.eks. traumatiske begivenheder.
- Borgerens beskrivelse af netværkets moralske støtte til, at borgeren kan komme (tilbage) på arbejdsmarkedet.
- Borgerens beskrivelse af netværkets praktiske støtte til, at borgeren kan komme (tilbage) på arbejdsmarkedet.

6.6 Ressourceprofilens fjerde element: Helbred og lægeerklæring

Helbred og lægeerklæring er ressourceprofilens fjerde og sidste element.

Helbredsforhold indbefatter fysiske og psykiske lidelser (diagnosebaseret) samt borgerens oplevelse af eget helbred. Helbredsforhold handler også om at belyse, om borgeren har et misbrug af rusmidler. Et godt helbred er en ressource. Formålet med at arbejde med elementet er at beskrive, om borgerens helbredsmæssige forhold står i vejen for anvendelse eller udvikling af de øvrige ressourcer.

Endvidere er formålet at afdække, om der er muligheder for behandling. Endelig er formålet at beskrive, om borgeren har et skånebehov pga. eventuelle helbredsmæssige begrænsninger, som kan afhjælpes ved brug af hjælpemidler, mindre belastende arbejde el. lign. Varigheden af et skånebehov skal også belyses.

Hvis borgerens indstilling til en mulig relevant behandling udgør en barriere (manglende lyst til og tro på behandling), er det desuden et formål at søge at overvinde denne barriere. Der er forskel på funktionsnedsættelsen ved fysiske og psykiske helbredsforhold. Psykisk sygdom påvirker primært den sociale funktionsevne, dvs. evnen til at deltage i de sociale samspil, som er en forudsætning for at varetage et arbejde, uddanne sig og bidrage til kollegialt samvær på arbejdspladsen. I forhold til psykiske lidelser handler det om at tydeliggøre det adfærdsmønster, som borgeren udviser i omgangen med andre mennesker, og at fastlægge det midlertidige og/eller varige skånebehov.

I nogle situationer vil der være uoverensstemmelse mellem borgerens oplevelse af sit helbred og lægernes beskrivelse af de objektive fund.

Når borgerens helbredsforhold skal beskrives, kan det være relevant at beskrive følgende:

- Borgerens beskrivelse af helbredsforholdenes betydning for funktionsevne på kort og lang sigt inden for hidtidige arbejdsområder eller i forhold til arbejdsmarkedet som helhed.
- Borgerens beskrivelser af, om der er tidspunkter eller situationer, hvor funktionsevnen er bedre end på andre tidspunkter. Borgerens indstilling til (lyst til og tro på) en mulig behandling.

- En konkret beskrivelse af borgerens skånebehov og dets varighed samt mulige relevante hjælpemidler.
- Indhentning af lægelige udtalelser om helbredsforhold og helbredsforholdenes betydning for borgerens funktionsevne, herunder oplysninger om diagnose, prognose og behandlingsmuligheder.

Som led i udarbejdelse af foreløbig og endelig ressourceprofil indhentes lægeerklæring.

6.6.1 Misbrug af rusmidler

Under helbredsforhold skal det også beskrives, om borgeren har et misbrug af rusmidler, f.eks. alkohol, narkotika eller sove- eller nervemedicin. Et misbrug er her defineret ved, at man indtager et givet rusmiddel i et sådant omfang, at ens afhængighed fører til mærkbare psykiske forstyrrelser, nedsat fysisk sundhed, ødelagte menneskelige relationer og manglende evne til at fungere socialt og økonomisk. Dette kan stå i vejen for udførelsen af en handleplan med borgeren.

Når forbruget af rusmidler skal beskrives, kan det være relevant at tage udgangspunkt i følgende:

- Borgerens beskrivelse af omfanget af forbrug af rusmidler, om det tidligere har påvirket borgerens arbejds- eller funktionsevne, borgerens opfattelse af forbruget og indstilling til (lyst til og tro på) en eventuel behandling samt beskrivelse af tidligere behandlingsforløb.
- Samarbejdspartneres (aktiverings-/revalideringsinstitutioners, lægers, mv.) beskrivelser af borgerens misbrug af rusmidler og eventuelle konsekvenser for funktionsevnen.
- Samarbejdspartneres (f.eks. behandlingsinstitutioners) beskrivelse af borgerens tidligere behandlingsforløb og beskrivelser af, hvordan misbruget tidligere har påvirket borgerens funktionsevne.

Såfremt der foreligger et misbrug af rusmidler skal det overvejes om borgerens arbejdsevne må anses midlertidigt nedsat, jf. afsnit 2.4, 4.2 og 7.3. Såfremt arbejdsevnen er midlertidigt nedsat som følge af misbrug af rusmidler kan der være grundlag for at stille behandling af ansøgning om førtidspension i bero og f.eks. bevilge hjælp til behandling for misbrug i medfør af anden social lovgivning.

Fra 1. januar 2016 er misbrugsbehandling gratis for kommunerne. Man kan læse mere om misbrugsbehandlingstilbud, visitering mv. på www.peqqik.gl

6.7 Anvendelse af ressourceprofilen

Ethvert af de 4 elementer kan have afgørende betydning for en borgers arbejdsevne. Det skal ift. den konkrete borger vurderes, om der er behov for at inddrage alle elementer, eller om der skal foretages en udvælgelse af enkelte elementer, som er relevante ift. borgerens arbejdsevne.

Såfremt det ikke er åbenlyst, bør det fremgå, hvorfor enkelte af elementerne eventuelt ikke er fundet relevante. Det skal også vurderes, i hvor høj grad der skal arbejdes i dybden med det enkelte element.

Man skal efterfølgende kunne hæve sig op over de enkelte elementer og foretage en helhedsvurdering af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer. Det er vigtigt at være opmærksom på, at der er et samspil mellem elementerne i ressourceprofilen. Ressourceprofilen skal således anvendes med omtanke. Den må ikke anvendes mekanisk i den forstand, at der spørges indgående og lige meget til alle elementerne. Bruges ressourceprofilen mekanisk, er der risiko for,

at man ikke ser og møder den enkelte borger. En afdækning af alle elementerne i dybden kan også medføre et u hensigtsmæssigt tidsforbrug. Man skal se ressourceprofilen som et værktøj, man skal anvende som en hjælp til løbende at afdække borgerens ressourcer og udvikling af disse.

6.8 Udarbejdelsen af den endelige ressourceprofil

I afklaringsforløbet blev den foreløbige ressourceprofil udarbejdet. Ressourceprofilen har løbende ændret sig undervejs i revalideringsforløbet. Borgeren skulle gerne have øget og/eller udviklet sin arbejdsevne, som følge af revalideringsforløbet. Dette vil fremgå af den endelige ressourceprofil og resultatet af revalideringsforløbet.

Ved revalideringsforløbets afslutning afgiver den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning en udtalelse om, hvor mange timer borgerens anses at være i stand til at arbejde på ugebasis. Udtalelsen indgår sammen med den endelige ressourceprofil i grundlaget for vurdering og afgørelse af en persons arbejdsevne.

I revalideringsforløbets slutfase eller snarest herefter skal borgeren have udarbejdet sin endelige ressourceprofil. Opgaven består derfor i samarbejde med borgeren at færdiggøre ressourceprofilen, så borgerens ressourcer fremgår tydeligt. Som beskrevet i afsnit 6.7 Anvendelse af ressourceprofilen skal man være opmærksom på, at ressourceprofilen bliver anvendt med omtanke. Man skal foretage en helhedsvurdering af borgerens ressourcer, udviklingsmuligheder og barrierer.

Den endelige ressourceprofil med tilhørende bilag er grundlaget for fastsættelse af borgerens arbejdsevne. Der henvises i øvrigt til afsnit 7 om grundlaget for afgørelse om arbejdsevne.

6.9 Vurdering af arbejdsevne

Borgeren skulle gerne have øget og/eller udviklet sin arbejdsevne, som følge af revalideringsforløbet. Dette vil fremgå af den endelige ressourceprofil og udtalelse fra den kommunale arbejdsmarkedsforvaltning. Den endelige ressourceprofil med tilhørende bilag indgår i det samlede grundlag for vurdering og fastsættelsen af borgerens arbejdsevne. Der henvises i øvrigt til afsnit 7 om grundlaget for afgørelse om arbejdsevne.

Vurdering af arbejdsevne vil altid være et skøn. Det er ikke muligt at opstille en tabel til brug for afgørelse om fastsættelse af en borgers arbejdsevne. Det vil og skal bero på en samlet konkret vurdering af sagens oplysninger. I praksis vil lægeerklæring og udtalelse om hvor mange timer en borger er i stand til at arbejde på ugebasis formentlig kunne tillægges nogen grad af betydning frem for øvrige oplysninger i sagen. Det skal dog ske med omtanke og uden at sagens øvrige oplysninger frakendes betydning.

Når borgeren har fået fastsat sin arbejdsevne (i procent), vil borgeren kunne inddeles i en af de 4 førtidspensionskategorier:

Hvis arbejdsevnen i procent fastsættes til at være:

- 0-25 % tilkendes borgeren højeste førtidspension (borgeren har en meget lav arbejdsevne)
- 26-50 % tilkendes borgeren mellemste førtidspension (borgeren har en vis arbejdsevne)
- 51-75 % tilkendes borgeren laveste førtidspension (borgeren har en større arbejdsevne)
- 76-100 % tilkendes borgeren ikke førtidspension (borgeren har en meget høj arbejdsevne)

Ved en vurdering af arbejdsevne på mellem 0-75 % vil borgeren blive tilkendt førtidspension (enten højeste, mellemste eller laveste). Ved en arbejdsevne på 76-100 % vil borgeren ikke få tilkendt førtidspension.

6.10 Revurdering af arbejdsevne - obligatorisk

6.10.1 Revurdering generelt

Alle personer, der tilkendes førtidspension efter Inatsisartutlov om førtidspension, skal have revurderet deres arbejdsevne senest hvert 5. år, jf. § 13 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Personer, der modtager højeste førtidspension skal have deres arbejdsevne revurderet, hvis førtidspensionisten opnår en årsindkomst ved eget arbejde på kr. 80.000 eller derover. Dette gælder alle personer, der modtager højeste førtidspension, herunder også personer omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension (åbenbart ingen arbejdsevne).

Ved arbejdsindtægt forstås indtægter, som førtidspensionisten oppebærer gennem sit arbejde. Eksempelvis vil renteindtægter fra opsparing eller arv ikke medføre revurdering af arbejdsevne.

Fællesoffentlig systemplatform og Kommunaladministrative winformatik-løsninger vil give oplysning om en persons samlede aktuelle indkomst og uden opdeling i forskellige underliggende indkomsttyper. For den overvejende del af de personer, der modtager førtidspension, vil der formentlig være sammenfald mellem indkomst ved eget arbejde og aktuel indkomst. Kommunen kan som led i behandling af sagen rekvirere seneste årsopgørelse, kopi af lønsedler eller kopi af års indkomstoplysning (Skattestyrelsens formular A11).

Revurdering af arbejdsevnen sker efter de tilsvarende regler og principper, som finder anvendelse ved behandling og afgørelse af en ansøgning om førtidspension.

Kravet om revurdering senest hvert 5. år har karakter af en ordensforskrift, som skal sikre, at førtidspension ikke antager karakter af en permanent offentlig forsørgelse. Såfremt fristen måtte blive overskredet, indebærer det ikke, at modtagere af førtidspension kan gøre krav gældende mod den enkelte kommune som følge heraf.

Kravet om revurdering senest hvert 5. år har ikke til formål at sikre, at modtagere af førtidspension løbende modtager den højeste mulige førtidspension. Bestemmelsen har derimod til formål at sikre, at modtagere af førtidspension i størst muligt omfang udnytter den arbejdsevne, de har i behold.

Såfremt en modtager af førtidspension finder, at vedkommendes arbejdsevne er yderligere nedsat, kan førtidspensionisten anmode om at få sin sag genoptaget til fornyet vurdering af arbejdsevnen. Det bemærkes herved, at en borger har en pligt til at underrette kommunen om ændringer i personlige eller økonomiske forhold, der kan have indflydelse på retten til førtidspension.

6.10.2 Revurdering i § 9, stk. 2 tilfælde

Personer, der er omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension (åbenbart ingen arbejdsevne), skal som alt overvejende hovedregel ikke have revurderet deres arbejdsevne hvert 5 år, jf. § 13, stk. 5, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Personer, der er omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension (åbenbart ingen arbejdsevne), skal have deres arbejdsevne revurderet, hvis der skønnes at være mulighed for at arbejdsevnen kan genvindes helt eller delvist, jf. § 13, stk. 5, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Personer, der er omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension (åbenbart ingen arbejdsevne) og som derfor modtager højeste førtidspension, skal have deres arbejdsevne revurderet, hvis førtidspensionisten opnår en årsindkomst ved eget arbejde på kr. 80.000 eller derover.

Revurdering af arbejdsevnen sker efter de tilsvarende regler og principper, som finder anvendelse ved behandling og afgørelse af en ansøgning om førtidspension.

6.10.3 Revurdering og overgangsreglerne

Personer, der er tilkendt førtidspension efter de hidtil gældende regler, er omfattet af overgangsreglerne i § 43 i Inatsisartutlov om førtidspension. Bestemmelsen finder anvendelse i perioden 1. juli 2016 - 30. juni 2021 (5 år).

Personer, der er under 60 år den 1. juli 2016, skal have revurderet deres arbejdsevne senest den 30. juni 2021.

Personer, der er over 60 år den 1. juli 2016, skal ikke have revurderet deres arbejdsevne, men kan vælge, om de vil have deres arbejdsevne revurderet.

Personer, der er omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension (åbenbart ingen arbejdsevne), skal ikke have revurderet deres arbejdsevne, men kan vælge, om de vil have deres arbejdsevne revurderet. Selvom personen måtte få en årsindkomst fra eget arbejde, der overstiger kr. 80.000, skal der ikke foretages revurdering af arbejdsevnen, jf. § 43, stk. 3, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Revurdering af arbejdsevnen sker efter de tilsvarende regler og principper, som finder anvendelse ved behandling og afgørelse af en ansøgning om førtidspension.

7. Dokumentation og afgørelse om arbejdsevne

7.1 Generelt

I forvaltningsretten gælder officialprincippet, også betegnet som undersøgelsesprincippet. Undersøgelsesprincippet betyder, at ansvaret for, at en sag er tilstrækkeligt oplyst, som udgangspunkt påhviler den offentlige myndighed, der varetager sagsbehandlingen og træffer afgørelsen.

Undersøgelsesprincippet indebærer, at den offentlige myndighed skal påse, at de nødvendige oplysninger foreligger og de nødvendige undersøgelser gennemføres. Det betyder ikke, at den offentlige myndighed nødvendigvis selv skal fremskaffe alle nødvendige oplysninger. I sager om ansøgning om en offentlig ydelse eller hvor borgeren måske som den eneste ligger inde med konkrete oplysninger, må borgeren medvirke til sagens oplysning. Men undersøgelsesprincippet forpligter den offentlige myndighed til at sikre indsamling af relevante og nødvendige oplysninger og kontrol af disse.

Sagsbehandlingen og tilvejebringelse af sagens oplysninger er beskrevet i § 5 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Det er i § 14 i Inatsisartutlov om førtidspension foreskrevet, hvilke dokumenter og oplysninger der skal foreligge som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelse om en borgers arbejdsevne. Dette er suppleret i § 6 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

De offentlige myndigheders sagsbehandling og afgørelser i sager om førtidspension er afgørende knyttet til udarbejdelse af ressourceprofilen og fastsættelse af ansøgers arbejdsevne.

Ved ansøgning om førtidspension og ved revurdering af fortsat ret til førtidspension er ansøger/førtidspensionisten forpligtet til at medvirke aktivt til sagens behandling og oplysning. Ansøger/førtidspensionisten er herunder forpligtet til at deltage i møder, afklaringsforløb og revalideringsforløb, jf. §§ 15-16 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension. Der henvises til afsnit 2.5 ovenfor.

Der er herved lagt afgørende vægt på, at vurdering og fastsættelse af arbejdsevnen beror på et afklarings- og revalideringsforløb, der forudsætter aktiv medvirken fra ansøgeren/førtidspensionisten.

Undlader en ansøger/førtidspensionist at medvirke aktivt til sagens behandling og oplysning og uden, at der foreligger undskyldelige omstændigheder, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Kan betingelserne for at modtage førtidspension ikke anses opfyldt, træffes afgørelse om afslag. Kan der ikke foretages revurdering, træffes afgørelse om at stoppe udbetaling af førtidspension.

7.2 Påkrævede dokumenter og oplysninger

Det fremgår af § 14 i Inatsisartutlov om førtidspension og § 6 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension, at der til brug for afgørelse om en persons arbejdsevne skal foreligge følgende dokumenter og oplysninger:

- Den endelige ressourceprofil med tilhørende bilag
- Redegørelse for, hvor mange timer borgeren anses at kunne arbejde på ugebasis.
- En samlet redegørelse, der opsummerer og beskriver personens ressourcer og udfordringer i forhold til uddannelse og beskæftigelse.
- En samlet redegørelse for de initiativer, kommunalbestyrelsen har igangsat med henblik på at udvikle og forøge personens arbejdsevne.
- En redegørelse for, hvorfor arbejdsevnen anses varigt nedsat.
- Redegørelse for borgerens eventuelle bemærkninger til dokumenterne.

Kommunen skal forelægge dokumenterne for borgeren til udtalelse. Kommunen udarbejder en redegørelse for borgerens eventuelle bemærkninger og med kommunens supplerende kommentarer hertil. Dokumenterne skal forelægges borgeren til udtalelse, uanset om borgeren må forventes at være bekendt med dokumenterne og oplysningerne heri. Der er herved lagt vægt på, at afklaringsforløbet og revalideringsforløbet samt udarbejdelse af endelig ressourceprofil skal ske i samarbejde og dialog med borgeren.

7.3 Udsættelse af revalidering

Revalideringsforløb kan midlertidigt sættes i bero, når afklaringsforløbet viser, at et revalideringsforløb på nuværende tidspunkt er udsigtsløs, jf. § 9, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension.

I afklaringsforløbet skal det afdækkes, om borgeren har misbrugsproblemer, f.eks. alkohol og/eller stoffer. Hvis det vurderes, at borgeren har et misbrugsproblem, skal borgeren visiteres til et misbrugsbehandlingstilbud forud for påbegyndelse af et eventuelt revalideringsforløb. Et eventuelt misbrug kan ikke lægges til grund for tilkendelse af førtidspension.

En forudsætning for et vellykket revalideringsforløb, der har til formål at udvikle borgerens arbejdsevne er, at borgeren ikke har et misbrug. Borgeren bør således ikke påbegynde et revalideringsforløb, hvis der er konstateret et misbrug.

Fra 1. januar 2016 er misbrugsbehandling gratis for kommunerne. Man kan læse mere om misbrugsbehandlingstilbud, visitering mv. på www.peqqik.gl

Målgruppen for bestemmelsen vil være personer, som på grund af misbrug, eller på anden måde på tidspunkt for ansøgning om førtidspension ikke evner at fastholde en stabil kontakt med arbejdsmarkedet, og ikke er arbejdsmarkedsparete. I disse tilfælde må der i stedet iværksættes andre foranstaltninger efter andre regelsæt.

Bestemmelsen henvender sig til personer, der på sigt muligt vil kunne udvikle arbejdsevnen, såfremt personen i første omgang får hjælp til at møde til tiden eller hjælp til at komme fri af et misbrug mm. Der henvises til afsnit 2.4 og 4.2 ovenfor

Revalideringsforløbet for personer med et misbrug kan udsættes, indtil personen vil være i stand til at passe et arbejde, således at arbejdsevnen potentielt vil kunne udvikles.

Kommunen træffer i denne situation afgørelse om udsættelse alene på grundlag af den foreløbige ressourceprofil og den dokumentation, der er indhentet som led i afklaringsforløbet. Der må foreligge dokumentation for et misbrug.

7.4 Undladelse af revalideringsforløb

Revalideringsforløbet undlades for personer, hvor det i afklaringsforløbet er dokumenteret eller åbenbart, at ansøgeren ingen arbejdsevne har og ikke på sigt vil kunne udvikle arbejdsevnen, jf. § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Revalideringsforløb kan undlades for personer, der er så syge og med så åbenlyse funktionsnedsættelser, at det ikke giver mening at forsøge at vurdere og udvikle arbejdsevnen, f.eks. ved alvorlige hjerneskade, udviklingshæmning eller kort levetid. Der henvises til afsnit 4.3 ovenfor.

Kommunen træffer i denne situation afgørelse om personens arbejdsevne alene på grundlag af den foreløbige ressourceprofil og den dokumentation, der er indhentet som led i afklaringsforløbet.

8. Førtidspensionsbeløbet - Tilkendt eller revurderet efter 1. juli 2016

8.1 Beregning af førtidspension

Førtidspensionsbeløbet reguleres på grundlag af det af Grønlands Statistisk opgjorte reguleringsprisindeks, jf. § 18 i Inatsisartutlov om førtidspension. Førtidspensionsbeløbet offentliggøres én gang årligt af departementet med ansvar for sociale anliggender i Takstcirkulære om gældende sociale kontantydelse samt bilag. Cirkulæret kan forefindes på: <https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Sociale-Anliggender-og-Justitsvaesen/Socialomraedet/Lovgivning/Sociallovgivningen>

Førtidspensionsbeløbet fastsættes på baggrund af den procentvise arbejdsevne. En førtidspensionist kan inddeles i én af tre grupper: lavest, mellemste og højeste, jf. §§ 15- 17 i Inatsisartutlov om førtidspension.

8.2 Laveste førtidspension (§ 15 i Inatsisartutlov om førtidspension)

Laveste førtidspension tilkendes ansøgere, hvor arbejdsevnen er fastsat til mellem 51 % og 75 %. For at modtage førtidspension, skal arbejdsevnetabet med andre ord overstige 25 %, eller arbejdsevnen skal være nedsat med mindst 25 %.

Den laveste førtidspension udgør årligt op til ½ af højeste førtidspension, svarende til kr. 55.332.

Førtidspensionsbeløbet skal nedsættes, såfremt førtidspensionisten og dennes eventuelle partners samlede aktuelle indkomst overstiger kr. 28.000 tillagt ½ af højeste førtidspension, jf. § 15, stk. 2-4, i Inatsisartutlov om førtidspension. I dette beløb skal der ikke medregnes førtidspension, alderspension eller Nordisk pension. Desuden medregnes de første 100.000 kr. af en eventuel partners indtægt ikke i udregningen. Om begrebet partner/samlever, se afsnit 2.7 ovenfor.

Eksempel

En enlig førtidspensionist, som er blevet vurderet til laveste førtidspension, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 100.000.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 15, stk. 2		kr. 55.332
Reguleret indkomstgrundlag		
§ 15, stk. 3 (100.000 – 28.000 – 55.332)	kr. 16.668	
nedsættes med 1/2, § 15, stk. 3		kr. -8.334
I alt førtidspension		kr. 46.998

Kommunalbestyrelsen kan tilbyde en førtidspensionist på laveste førtidspension at få et fleks-, skåne- eller nyttejob.

8.3 Mellemste førtidspension (§ 16, i Inatsisartutlov om førtidspension)

Mellemste førtidspension tilkendes ansøgere, hvor arbejdsevnen er fastsat til mellem 26 % og 50 %. Arbejdsevnetabet skal med andre ord overstige 50 %, eller arbejdsevnen skal være nedsat med mindst 50 %.

Mellemste førtidspension udgør årligt op til 2/3 af højeste førtidspension, svarende til kr. 73.776.

Førtidspensionsbeløbet nedsættes, såfremt førtidspensionisten og dennes eventuelle partners årlige samlede aktuelle indkomst overstiger kr. 28.000 tillagt 1/3 af højeste førtidspension, jf. § 16, stk. 2-4, i Inatsisartutlov om førtidspension. Der skal ikke medregnes førtidspension, alderspension eller Nordisk pension i udregningen. Desuden medregnes de første kr. 100.000 af en eventuel partners indtægt ikke i udregningen. Om begrebet partner/samlever, se afsnit 2.7 ovenfor.

Eksempel

En enlig førtidspensionist, som er blevet vurderet til mellemste førtidspension, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 50.000.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 16, stk. 2 kr. 73.776

Reguleret indkomstgrundlag

§ 16, stk. 3 (50.000 – 28.000 – 36.888) kr. 0

nedsættes med 2/3, § 16, stk. 3 kr. -0

I alt førtidspension kr. 73.776

Eksempel

En førtidspensionist, som er blevet vurderet til mellemste førtidspension i parforhold, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 200.000. Pensionisten har en indkomst på kr. 50.000, partneren har en indkomst på kr. 150.000.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 16, stk. 2 kr. 73.776

Reguleret indkomstgrundlag

§ 16, stk. 3 (50.000 + 150.000 – 28.000 – 36.888 – 100.000) kr. 35.112

nedsættes med 2/3, § 16, stk. 3 kr. -23.408

I alt førtidspension kr. 50.368

Eksempel

En førtidspensionist, som er blevet vurderet til mellemste førtidspension, i parforhold med en anden pensionist har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 100.000. Førtidspensionisten har en indkomst på kr. 110.000, partneren har en indkomst på kr. -10.000.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 16, stk. 2 kr. 73.776

Reguleret indkomstgrundlag

§ 16, stk. 3 (110.000 + -10.000 – 28.000 – 36.888) kr. 35.112

nedsættes med 2/3, § 16, stk. 3 kr. -23.408

I alt førtidspension kr. 50.368

Kommunalbestyrelsen kan tilbyde en førtidspensionist på mellemste førtidspension at få et fleks-, skåne- eller nyttejob.

8.4 Højeste førtidspension (§ 17 i Inatsisartutlov om førtidspension)

Højeste førtidspension tilkendes ansøgere, hvor arbejdsevnen er fastsat til mellem 0 % og 25 %. Arbejdsevnetabet skal med andre ord overstige 75 %, eller arbejdsevnen skal være nedsat med mindst 75 %.

Højeste førtidspension udgør i 2016 årligt 110.664 kr.

Højeste førtidspension er opdelt ligeligt mellem en grundpension og et resterende pensionsbeløb. Det resterende pensionsbeløb omtales i vejledningen som "tillægspensionen". Grundpensionen og tillægspensionen udgør således hver især 55.332 kr. årligt.

8.4.1 Tillægspension

Tillægspensionen udgør som nævnt ovenfor 50 % af højeste førtidspension. Det beløb en førtidspensionist kan få udbetalt i tillægspension, afhænger af eventuel partners indkomst. Tillægspensionen nedsættes jf. § 17, stk. 3, såfremt førtidspensionisten og dennes eventuelle partners årlige samlede aktuelle indkomst overstiger 28.000 kr. Tillægspensionen nedsættes med 100 % af indtægtsgrundlaget efter §§ 20 og 21, hvilket betyder, at for hver krone pensionisten og ægtefællen tjener udover fritholdelsesbeløbet på 28.000 kr., nedsættes tillægspensionen med én krone. I indtægtsgrundlaget skal der ikke medregnes førtidspension, alderspension eller Nordisk pension i udregningen, ligesom de første 100.000 kr. af en eventuel partners indtægt ikke medregnes. Om begrebet partner/samlever, se afsnit 2.7 ovenfor.

8.4.2 Grundpension

Grundpensionen udgør som nævnt ovenfor 50 % af højeste førtidspension. Det beløb en førtidspensionist kan få udbetalt i grundpension, er i modsætning til tillægspensionen uafhængig af eventuel partners indkomst. Grundpensionen nedsættes jf. § 17 stk. 4, såfremt førtidspensionistens aktuelle indkomst fra eget arbejde overstiger fritholdelsesbeløbet på 28.000 kr. tillagt 50 % af højeste førtidspension. I 2016 er fritholdelsesbeløbet således 83.332 kr.¹ for grundpensionen. Grundpensionen nedsættes med 50 % af indtægtsgrundlaget på linje med laveste førtidspension. Det betyder, at for hver krone pensionisten selv tjener ved siden af sin førtidspension, nedsættes grundpensionen med 50 øre. I indtægtsgrundlaget skal der ikke medregnes førtidspension, alderspension eller Nordisk pension.

Såfremt en modtager af højeste førtidspension opnår en årsindkomst fra eget arbejde på 80.000 kr. eller mere, skal der foretages en ny arbejdsevnevurdering. Under denne revurdering skal førtidspensionisten modtage førtidspension som hidtil.

Eksempel

En enlig førtidspensionist, som er blevet vurderet til højeste førtidspension, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 10.000. Førtidspensionisten modtager kun førtidspension.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 17, stk. 2

kr. 110.664

Reguleret indkomstgrundlag

¹ 53.332 kr. + 28.000 kr. = 83.332 kr.

Aftrapning af tillægspension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)		
§ 17, stk. 3 (10.000 – 28.000)	kr. 0	
nedsættes 100 %, § 17, stk. 3 og 6		kr. -0
Aftrapning af grundpension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)		
§ 17, stk. 4 (10.000 – 28.000 – 55.332)	kr. 0	
nedsættes 50 %, § 17, stk. 4		kr. -0
I alt førtidspension		kr. 110.664

Eksempel

En enlig førtidspensionist, som er blevet vurderet til højeste førtidspension, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 100.000. Førtidspensionisten modtager kun førtidspension.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 17, stk. 2 kr. 110.664

Reguleret indkomstgrundlag

Aftrapning af tillægspension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)

§ 17, stk. 3 (100.000 – 28.000) kr. 72.000
nedsættes 100 %, § 17, stk. 3 og 6 kr. -55.332

Aftrapning af grundpension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)

§ 17, stk. 4 (100.000 – 28.000 – 55.332) kr. 16.668
nedsættes 50 %, § 17, stk. 4 kr. -8.334

I alt førtidspension kr. 46.998

Det skal bemærkes, at førtidspensionisten i dette tilfælde har en indkomst over kr. 80.000 og derfor skal revurderes

Eksempel

En førtidspensionist i parforhold, som er blevet vurderet til højeste førtidspension, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 250.000. Partneren har hele indtægten på kr. 250.000.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 17, stk. 2 kr. 110.664

Reguleret indkomstgrundlag		
Aftrapning af tillægspension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)		
§ 17, stk. 3 (250.000 – 28.000 – 100.000)	kr. 122.000	
nedsættes 100 %, § 17, stk. 3 og 6		kr. -55.332
Aftrapning af grundpension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)		
§ 17, stk. 4 (0 – 28.000 – 55.332)	kr. 0	
nedsættes 50 %, § 17, stk. 4		kr. -0
I alt førtidspension		kr. 55.332

<u>Eksempel</u>		
En førtidspensionist i parforhold, som er blevet vurderet til højeste førtidspension, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 250.000. Førtidspensionisten har en indkomst på kr. 10.000, partneren har en indkomst på kr. 240.000.		
Førtidspension beregnes således:		
Førtidspension, § 17, stk. 2		kr. 110.664
Reguleret indkomstgrundlag		
Aftrapning af tillægspension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)		
§ 17, stk. 3 (10.000 + 240.000 – 28.000 – 100.000)	kr. 122.000	
nedsættes 100 %, § 17, stk. 3 og 6		kr. -55.332
Aftrapning af grundpension (maksimal aftrapning: kr. 55.332)		
§ 17, stk. 4 (10.000 – 28.000 – 55.332)	kr. 0	
nedsættes 50 %, § 17, stk. 4		kr. -0
I alt førtidspension		kr. 55.332

8.5 Rimelig beskæftigelse, ”§ 19-tillæg”

Efter § 19, stk. 1, i Inatsisartutlov om Førtidspension kan der i særlige tilfælde tilkendes højeste førtidspension i en overgangsperiode indtil rimeligt, indtægtsgivende beskæftigelse forefindes. I disse tilfælde kan højeste førtidspension tilkendes i maksimalt ét år ad gangen, og uagtet af førtidspensionistens arbejdssevne ikke berettiger til højeste førtidspension.

Det er en betingelse, at førtidspensionisten er tilkendt laveste eller mellemste førtidspension for at komme i betragtning til midlertidig bevilling af højeste førtidspension.

Denne bestemmelse finder anvendelse de steder, hvor der ikke lokalt kan anvises rimeligt indtægtsgivende beskæftigelse til den pågældende førtidspensionsmodtager. Denne mulighed skal

ses som en nødløsning, og finder dermed kun anvendelse i stærkt begrænset omfang, og kun i ganske særlige tilfælde.

Der kan bevilliges højeste førtidspension op til ét år ad gangen, hvorefter bevillingen skal tages op til fornyet vurdering. Der kan også bevilliges højeste førtidspension i mindre end et år, f.eks. i tre måneder, osv.

Når en førtidspensionist er tilkendt højeste førtidspension efter § 19, stk. 1, fordi der ikke lokalt findes rimeligt indtægtsgivende beskæftigelse, kan kommunalbestyrelsen efterfølgende visitere førtidspensionisten til rimelig beskæftigelse efter § 19, stk. 2. Der er ikke krav om, at beskæftigelsen som kommunen visiterer til, skal være indtægtsgivende. Kommunen kan visitere en førtidspensionist til ulønnet arbejde, så længe kravet om rimelighed er opfyldt.

Rimelig beskæftigelse er enhver form for beskæftigelse, som modsvarer førtidspensionistens arbejdsevne som beskrevet og fastlagt ved afgørelse om førtidspension. Der skal dog ikke være tale om åbenlyst formålsløst beskæftigelse. Beskæftigelsen skal være rimelig, der kan lægges vægt på, at beskæftigelse er nyttig og tjener et formål.

Efter denne betragtning kan rimelig beskæftigelse også være f.eks. snerydder, gadefejter, deltagelse i forårsrengøring eller lignende. Der kan ikke lægges vægt på førtidspensionistens subjektive vurdering af arbejdets karakter, herunder om førtidspensionisten finder, at den anviste beskæftigelse er uværdig.

Førtidspensionisten skal fortsat modtage højeste førtidspension efter § 19, stk. 1, selvom kommunen har visiteret førtidspensionisten til beskæftigelse efter § 19, stk. 2.

En førtidspensionist er forpligtet til at tage mod visiteret beskæftigelse, når visiteret beskæftigelse er mulig. Ønsker førtidspensionisten ikke at tage imod visiteret beskæftigelse, som er rimelig, bortfalder tilkendelsen af højeste førtidspension ("§ 19-bevilling).

Kommunalbestyrelsen skal løbende forsøge at etablere eller finde rimelig beskæftigelse til den pågældende. Dette kan gøres igennem kontrakter med lokale virksomheder, både i privat og offentlig regi. Kommunen skal selv aktivt søge at etablere disse forbindelser til det lokale arbejdsmarked.

En ansøger med en bestemt uddannelsesmæssig eller erhvervmæssig baggrund har ikke krav på at blive visiteret til lignende beskæftigelse. For eksempel vil rimelige beskæftigelse også være, at en lærer bliver visiteret til et tjenerjob.

Bestemmelsen er knyttet sammen med kommunalbestyrelsens samtidige forpligtelse til løbende at afsøge mulighederne for at finde eller etablere rimelig beskæftigelsesmuligheder. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at arbejde aktivt for at finde eller etablere rimelige beskæftigelsesmuligheder for modtagere af laveste eller mellemste førtidspension.

Bestemmelsen er betinget af lokale forhold, og derfor skal der ske fornyet vurdering og eventuelt ophør, såfremt førtidspensionisten flytter til en bopæl, hvor der er tale om nye lokale forhold, se også punkt 13.2. Udgangspunktet vil i så fald igen være den oprindelige vurderede bevilling af førtidspension.

8.6 Regulering af førtidspensionsbeløbet ved ændringer i aktuel indkomst

Udbetaling af laveste, mellemste og højeste førtidspension reguleres hver den 1. januar, jf. § 20, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension, og på grundlag af den årlige samlede aktuelle indkomst.

Dog skal udbetalingen af førtidspension reguleres løbende ved væsentlige ændringer i den samlede aktuelle indkomst. Denne regulering sker med virkning fra den 1. i måneden efter ændringens indtræden, jf. § 20, stk. 2-3, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved væsentlig ændring i førtidspensionisten og dennes eventuelle partners aktuelle indkomst, skal der foretages en ny beregning efter bestemmelserne i § 15, stk. 3, § 16, stk. 3, og § 17, stk. 3, og på grundlag af den forventede årlige samlede aktuelle indkomst.

Det beror på en konkret vurdering, om der er sket en væsentlig ændring i den årlige samlede aktuelle indkomst. Der vil f.eks. være anledning for at opgøre den forventede årlige samlede aktuelle indkomst, hvis førtidspensionistens partner dør eller bliver arbejdsløs eller førtidspensionisten bliver skilt.

Ved tilkendelse af førtidspension og ved væsentlige ændringer i den årlige samlede aktuelle indkomst, skal førtidspensionen beregnes på baggrund af den *forventede årlige* samlede aktuelle indkomst. Den forventede årlige samlede aktuelle indkomst beregnes på baggrund af oplysninger fra førtidspensionisten samt de foreliggende dokumenterede ændringer i indkomstforhold.

For at kunne vurdere om der har været en væsentlig ændring i den samlede aktuelle indkomst, vil der komme en notifikation i Winformatik, når den samlede aktuelle indkomst har ændret sig med en bestemt værdi i løbet af året. Denne værdi er 7.000 kr. for enlige og 14.000 kr. for par. Sagsbehandleren skal så vurdere om, denne ændring af aktuel indkomst er væsentlig, og derfor vil medføre, at førtidspensionen skal genberegnes.

Den aktuelle indkomst opgøres således:

A- og B-indkomst fratrukket standardfradraget. I aktuel indkomst ses der bort fra alle skattefrie indkomster bortset fra DIS og GIS indkomster. Den *samlede* aktuelle indkomst er inklusive også eventuel partners indtægter.

8.6.1 Skema til beregning af aktuel indkomst:

A-indkomst	Lønindkomst/pension	
	GIS/DIS	
	Anden indkomst	
		+
B-indkomst	Renteindtægter af indestående i pengeinstitut, obligationer og pantebreve mv.	
	Uddannelsesstøtte	
	Honorarer, plejevederlag mv.	
	Frie goder i ansættelsesforhold – eks. fri bil, telefon, bolig mv.	
		+
Andre B-indkomster	Indhandling	
	Overskud fra egen virksomhed (se beskrivelse nedenunder)	
		-
Standard Fradrag		Kr. 10.000
		=
Aktuel indkomst		Udregnes her

Fra årsopgørelsen:	GIS/DIS Anden Indkomst
Fra forskudsopgørelsen:	Renteindtægter af indestående i pengeinstitut, obligationer og pantebreve mv. Uddannelsesstøtte Honorarer, plejevederlag mv. Frie goder i ansættelsesforhold - fx fri bil, telefon, bolig mv. Andre B-indkomster Overskud af egen virksomhed
Løbende data:	Lønindkomst/pension Indhandling

Løbende data er data fra de sidste 12 måneder

Overskud af egen virksomhed bliver beregnet ud fra følgende oplysninger fra forskudsopgørelsen:

Overskud	=	Omsætning
		- Vareforbrug
		- Driftsomkostninger i øvrigt
		- Skattemæssige afskrivninger
		- Erhvervsmæssige renteindtægter
		- Ekstraordinære indtægter

8.7 Høring af borgeren

En kommune skal som udgangspunkt høre en part over alle oplysninger vedrørende faktiske omstændigheder af væsentlig betydning for sagen, der kan være til ugunst for parten, jf. § 19 i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning (partshøring). Der kan dog efter en konkret vurdering undlades partshøring af visse typer af oplysninger.

Sker beregning af førtidspension f.eks. på grundlag af oplysninger om A- og B-indkomst, som hidrører fra skattemyndighederne, kan der efter omstændighederne undlades partshøring herom.

Som karakteristiske eksempler på typer af oplysninger, hvis indhentelse ikke uden videre bør udløse en pligt til partshøring, kan nævnes oplysning fra kirkebøgerne om parternes fødselsdata, folkeregisteroplysninger om den pågældendes civilstand og nationalitet, uomtvistede oplysninger fra skattemyndighederne om skattepligtig indkomst og i det hele taget oplysninger, der som følge af, at de hidrører fra vedkommende offentlige myndighed, har et tilsvarende autentisk præg.

Der må dog også foretages en bedømmelse af, om parten kan antages at have mulighed for ved tilvejebringelse af yderligere oplysninger at afsvække den pågældende oplysningens betydning for sagens afgørelse. I tvivlstilfælde bør der ske høring.

Det vil altid skulle fremgå af meddelelse til modtager om beregning og genberegning af førtidspension og tillæg, på hvilket grundlag beregningen er foretaget. Dette gælder, uanset om der er foretaget høring eller ej.

9. Pensionsbeløbet - Tilkendt før 1. juli 2016

9.1. Overgangsregel (1. juli 2016 – 30. juni 2012)

Personer, der er tilkendt førtidspension efter de hidtil gældende regler, er omfattet af § 43 i Inatsisartutlov om alderspension. Bestemmelsen finder anvendelse i perioden 1. juli 2016 – 30. juni 2021 (5 år).

Personer, der er *under* 60 år den 1. juli 2016, skal have revurderet deres arbejdsevne senest den 30. juni 2021.

Personer, der er *over* 60 år den 1. juli 2016, *skal* ikke have revurderet deres arbejdsevne, men *kan* vælge, om de vil have deres arbejdsevne revurderet.

Personer, der er omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension (åbenbart ingen arbejdsevne), skal ikke have revurderet deres arbejdsevne, men kan vælge, om de vil have deres arbejdsevne revurderet.

Revurdering af arbejdsevnen sker efter de tilsvarende regler og principper, som finder anvendelse ved behandling og afgørelse af en ansøgning om førtidspension.

9.2 Førtidspensionister under 60 år den 1. juli 2016

Personer tilkendt førtidspension efter de hidtidige regler om førtidspension er fortsat berettiget til førtidspension. Førtidspensionen beregnes efter § 43, stk. 4 – 9, i Inatsisartutlov om førtidspension og § 17 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Når der er foretaget revurdering af førtidspensionistens arbejdsevne, beregnes førtidspension efter §§ 15 – 17 i Inatsisartutlov om førtidspension, afhængig af den fastsatte arbejdsevneprocent.

Såfremt der ikke senest den 30. juni 2021 er foretaget revurdering af arbejdsevnen, overgår førtidspensionisten til højeste førtidspension beregnet efter § 17 i Inatsisartutlov om førtidspension.

9.2.1 Førtidspension for enlige

Førtidspensionen udgør 109.000 kroner årligt for en enlig førtidspensionist.

Førtidspensionen nedsættes, såfremt førtidspensionistens årlige samlede aktuelle indkomst, bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring, overstiger 28.000 kroner årligt.

Førtidspensionen nedsættes ved stigende indkomst og bortfalder ved en indtægt på 180.000 kroner årligt. Aftrapningssatsen er i § 17, stk. 1, nr. 1, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension fastsat til 71,7105 %. Dvs. at for hver krone en enlig førtidspensionist tjener over 28.000 årligt, reduceres førtidspensionen med cirka 71,71 ører.

Førtidspensionister, herunder førtidspensionister omfattet af Nordisk Konvention om social sikring, er berettiget til at få udbetalt 20 pct. af højeste førtidspension, uanset størrelsen af førtidspensionistens og en eventuel partners samlede aktuelle indkomst.

Eksempel

En enlig førtidspensionist, som ikke er blevet revurderet, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 100.000.

Førtidspension beregnes således:		
Førtidspension, § 43, stk. 4		kr. 109.000
Reguleret indkomstgrundlag		
§ 43, stk. 7 (100.000– 28.000)	kr. 72.000	
Aftrapning 71.7105 % (afrundet)		kr. -51.632
I alt førtidspension		kr. 57.368

9.2.2 Førtidspension for par – situation 1

Dette afsnit fokuserer på førtidspension for par, hvor den ene modtager førtidspension, og den anden ikke modtager nogen former for offentlig pension.

Førtidspensionen udgør kr. 109.000 årligt for en førtidspensionist i parforhold, hvor den ene modtager førtidspension, og den anden ikke modtager nogen former for offentlig pension. Førtidspensionen nedsættes, såfremt førtidspensionistens og dennes partners årlige samlede aktuelle indkomst, bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring, overstiger kr. 42.000 årligt. Om begrebet partner/samlever, se afsnit 2.7 ovenfor.

Førtidspensionen nedsættes ved stigende indkomst og aftrapningsssatsen er i § 17, stk.1, nr. 2, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension fastsat til 47,8070 %. Dvs. at for hver krone en førtidspensionist og dennes partner tjener over kr. 42.000 årligt, reduceres førtidspensionen med cirka 47,81 ører. Dog er førtidspensionister, herunder førtidspensionister omfattet af Nordisk Konvention om social sikring, berettiget til at få udbetalt 20 pct. af højeste førtidspension, uanset størrelsen af førtidspensionistens og en eventuel partners samlede aktuelle indkomst.

Eksempel

En førtidspensionist, som ikke er blevet revurderet, og som er partner med en ikke pensionist, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 200.000.

Førtidspension beregnes således:		
Førtidspension, § 43, stk. 4		kr. 109.000
Reguleret indkomstgrundlag		
§ 43, stk. 7 (200.000– 42.000)	kr. 158.000	
Aftrapning 47,8070 % (afrundet)		kr. -75.535
I alt førtidspension		kr. 33.465

9.2.3 Førtidspension for par – situation 2

Dette afsnit fokuserer på førtidspension for en førtidspensionist i parforhold med en førtidspensionist.

Førtidspensionen udgør kr. 81.750 årligt for en førtidspensionist i forhold med en førtidspensionist. Førtidspensionen nedsættes, såfremt førtidspensionistens og dennes partners årlige samlede aktuelle indkomst, bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring, overstiger kr. 42.000 årligt. Om begrebet partner/samlever, se afsnit 2.7 ovenfor.

Førtidspensionen nedsættes ved stigende indkomst og bortfalder ved en indtægt på 270.000 kroner årligt. Aftrapningssatsen er i § 17, stk. 1, nr. 3, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension fastsat til 35,8553 %. Dvs. at for hver krone en førtidspensionist og dennes partner tjener over kr. 42.000 årligt, reduceres førtidspensionen med cirka 35,86 ører.

Førtidspensionister, herunder førtidspensionister omfattet af Nordisk Konvention om social sikring, er berettiget til at få udbetalt 20 pct. af højeste førtidspension, uanset størrelsen af førtidspensionistens og en eventuel partners samlede aktuelle indkomst.

Eksempel

Førtidspensionist med partner og hvor begge er berettiget til førtidspension, og begge er ikke blevet revurderet. Parret har en forventet samlet årlig aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og evt. pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 100.000. Førtidspensionist 1 har alt indkomsten.

Førtidspension beregnes således:

	førtidspensionist 1	førtidspensionist 2
Førtidspension, § 43, stk. 4	kr. 81.750	kr. 81.750
Reguleret indkomstgrundlag § 43, stk. 7 (100.000– 42.000)	kr. 58.000	
Aftrapning 35,8553 % (afrundet)	kr. -20.796	kr. -20.796
I alt førtidspension	kr. 60.954	kr. 60.954

9.2.4 Førtidspension for par – situation 3

Dette afsnit fokuserer på førtidspension for en førtidspensionist i parforhold med en alderspensionist.

Førtidspensionen udgør kr. 71.286 årligt for en førtidspensionist i forhold med en alderspensionist. Førtidspensionen nedsættes, såfremt førtidspensionistens og dennes partners årlige samlede aktuelle indkomst, bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring, overstiger kr. 70.000 årligt. Om begrebet partner/samlever, se afsnit 2.7 ovenfor.

Førtidspensionen nedsættes ved stigende indkomst og bortfalder ved en indtægt på kr. 300.000 årligt. Aftrapningssatsen er i § 17, stk. 1, nr. 4, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension fastsat til 30,9939 %. Dvs. at for hver krone en førtidspensionist og dennes partner tjener over kr. 70.000 årligt, da vil dennes førtidspension nedsættes med 31 øre.

Førtidspensionister, herunder førtidspensionister omfattet af Nordisk Konvention om social sikring, er berettiget til at få udbetalt 20 pct. af højeste førtidspension, uanset størrelsen af førtidspensionistens og en eventuel partners samlede aktuelle indkomst.

Eksempel

En førtidspensionist, som ikke er blevet revurderet, og er partner med en alderspensionist, har en forventet årlig samlet aktuel indkomst bortset fra offentlig pension og pension efter Nordisk Konvention om social sikring på kr. 100.000.

Førtidspension beregnes således:

Førtidspension, § 43, stk. 4		kr. 71.286
Reguleret indkomstgrundlag § 43, stk. 7 (100.000– 70.000)	kr. 30.000	
Aftrapning 30,9939 % (afrundet)		kr. 9.298
I alt førtidspension		kr. 61.988

9.3 Førtidspensionister over 60 år den 1. juli 2016

Personer, der er tilkendt førtidspension efter de hidtil gældende regler og er over 60 år den 1. juli 2016 overgår til højeste førtidspension efter § 17, stk. 2, svarende til kr. 110.664.

Førtidspensionen nedsættes efter bestemmelserne i § 17, stk. 3, 4 og 6, i Inatsisartutlov om førtidspension. Selvom førtidspensionisten måtte opnå indtægt fra eget arbejde på kr. 80.000 eller derover skal der ikke ske revurdering af arbejdsevnen, jf. § 43, stk. 3, i Inatsisartutlov om førtidspension.

9.4 Førtidspensionister omfattet af § 9, stk. 2

Personer, der er tilkendt førtidspension efter de hidtil gældende regler og er omfattet af § 9, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension overgår pr. 1. juli 2016 til højeste førtidspension efter § 17, stk. 2, svarende til kr. 110.664.

Selvom førtidspensionisten måtte opnå indtægt fra eget arbejde på kr. 80.000 eller derover, skal der ikke ske revurdering af arbejdsevnen, jf. § 43, stk. 3 i Inatsisartutlov om førtidspension.

9.5 Regulering af pensionsbeløbene

9.5.1 Væsentlige ændringer i aktuel indkomst

Ved væsentlig ændring i førtidspensionisten og dennes eventuelle partners samlede årlige aktuelle indkomst, skal der foretages en ny beregning efter bestemmelserne i § 43, stk. 4-9, og på grundlag af den forventede samlede årlige aktuelle indkomst.

Det beror på en konkret vurdering, om der er sket en væsentlig ændring i den samlede aktuelle indkomst. Der vil f.eks. være anledning for at opgøre den forventede aktuelle indkomst, hvis førtidspensionistens partner dør, bliver arbejdsløs eller førtidspensionisten bliver skilt.

Ved tilkendelse af førtidspension og ved væsentlige ændringer i den samlede aktuelle indkomst, skal førtidspensionen beregnes på baggrund af den *forventede* samlede aktuelle indkomst. Den forventede samlede aktuelle indkomst beregnes på baggrund af oplysninger fra førtidspensionisten samt de foreliggende dokumenterede ændringer i indkomstforhold.

For at kunne vurdere om der har været en væsentlig ændring i den samlede aktuelle indkomst, vil der komme en notifikation i Winformatik, når den samlede aktuelle indkomst har ændret sig med en bestemt værdi i løbet af året. Denne værdi er kr. 7.000 for enlige og kr. 14.000 for par. Sagsbehandleren skal så vurdere om, denne ændring af aktuel indkomst er væsentlig, og derfor vil medføre, at førtidspensionen skal ændres.

9.5.2 Årlig regulering

Satserne for førtidspension til førtidspensionister omfattet af overgangsreglerne i § 43, stk. 4, reguleres på grundlag af det af Grønlands Statistik offentliggjorte forbrugerprisindeks.

Førtidspensionsbeløbet reguleres med 3 pct. for hvert fulde 3 point forbrugerprisindekset ændres. Reguleringen foretages gældende fra den førstkomende 1. januar, på baggrund af forbrugerprisindekset den 1. juli 2016.

Satserne for hvornår pensionen nedsættes og bortfalder, reguleres ikke.

Satserne for førtidspension til førtidspensionister omfattet af overgangsreglerne i § 43, stk. 4, bortfalder, når revurdering af tilkendt førtidspension er gennemført, og senest 5 år efter lovens ikrafttræden.

10. Ophold på institution mv.

10.1 Midlertidigt ophold

Udbetaling af førtidspension sker uændret, når førtidspensionisten midlertidigt opholder sig uden for eget hjem på institution, eller lignende, hvor det offentlige afholder udgifterne. Det er dog et krav, at førtidspensionisten skal have forsørgerforpligtelse eller have udgifter til egen bolig under det midlertidige ophold, jf. § 22 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Hvorvidt opholdet er midlertidigt, må bero på en konkret vurdering, hvorunder opholdets formål inddrages, samt hvorvidt der foreligger lægelige eller andre fagudtalelser fra den pågældende institution vedrørende opholdets karakter. Behandlingsophold på hospitaler vil typisk have karakter af et midlertidigt ophold.

Ud fra en samlet vurdering afgør kommunen, om opholdet er midlertidigt og om de øvrige betingelser er opfyldt. Der er med bestemmelsen tillagt kommunerne et skøn over de reelle forhold, således der kan træffes en afgørelse, som vil være mest hensigtsmæssig i den enkelte situation.

Med midlertidigt ophold forstås et ikke-permanent ophold, og hvor det vurderes muligt at anslå varigheden af opholdets længde, og hvor længden på opholdet har en begrænset varighed af maksimalt et par måneders varighed.

Eksempel:

En førtidspensionist skal opereres og forventes udskrevet 1 uge efter operationen. Opholdet vil være at anse som midlertidigt.

Eksempel:

En førtidspensionist er dømt til anbringelse i anstalt for domfældte i 4 måneder. Opholdet vil være at anse som midlertidigt, da førtidspensionisten inden for kort tid returnerer til eget hjem.

10.2 Længerevarende ophold

Ved længerevarende ophold uden for eget hjem på institution m.v., hvor det offentlige afholder udgifterne, udbetales førtidspensionen uændret i flyttemåned og den efterfølgende måned. Derefter udbetales førtidspension svarende til 20 % af højeste førtidspension, jf. § 23 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved selvvalgte institutionsophold af længerevarende karakter, hvor førtidspensionisten selv betaler for opholdet, sker udbetaling af førtidspension uændret.

Om opholdet er længerevarende, herunder om opholdet bliver permanent, må bero på en konkret vurdering, ligesom ved vurderingen af om opholdet er midlertidigt. Indskrivning på et pleje- eller

alderdomshjem vil derfor formentlig have karakter af et længerevarende eller permanent ophold, medmindre førtidspensionisten alene indskrives på disse institutioner for at komme sig oven på en operation, sygdom, som led i genoptræning med henblik på at blive selvhjulpnen i eget hjem igen, m.v.

Til par der begge modtager førtidspension og bor på institution, hvor det offentlige afholder udgifterne, udbetales 20 % af højeste førtidspension til hver af parterne.

Førtidspensionister, der bor i bokollektiv, beskyttet boenhed eller lignende, anses som boende i egen bolig.

Førtidspensionister med ophold på en institution, der har forsørgerpligt over børn, vil fortsat være berettiget til børnetillæg. Der kan efter en konkret vurdering tillige ydes personligt tillæg.

I vurderingen af, om et ophold er længerevarende, kan indgå følgende forhold:

- Opholder førtidspensionisten sig på institution grundet demens, svækkelse eller lignende, og hvor der ikke er udsigt til forbedringer,
- Er førtidspensionisten dømt til tidsubestemt anbringelse på psykiatrisk institution,
- Dømt til flere års anstaltsanbringelse

Vurderingen af, om opholdet anses som midlertidigt eller længerevarende, foretages af kommunen på baggrund af en vurdering af, om det vurderes sandsynligt, at førtidspensionisten returnerer til eget hjem inden for en overskuelig fremtid.

Eksempel:

Førtidspensionisten er dømt til flere års anbringelse i anstalt for domfældte. Opholdet vil være at anse som længerevarende.

Eksempel:

Førtidspensionisten evner ikke længere at bo alene i eget hjem, og kommer derfor på social døgninstitution. Der er ikke udsigt til, at førtidspensionisten fremadrettet vil kunne klare sig i hjemmet. Opholdet vil være at anse som længerevarende.

Eksempel:

Førtidspensionisten er dømt til tidsubestemt anbringelse på psykiatrisk hospital eller anstalt under Kriminalforsorgen. Ophørstidspunktet for den idømte foranstaltning kendes ikke. Opholdet vil være at anse som længerevarende.

10.3 Modregning og egenbetaling for ophold på institution mv.

I henhold til § 25, i Inatsisartutlov om førtidspension Naalakkersuisut fastsætter nærmere regler om modregning i førtidspension og om udbetaling af førtidspension ved ophold uden for eget hjem på institution mv., samt om egenbetaling for ophold på social døgninstitution, på grund af egenindtægt.

Der er i §§ 13 og 14 i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension fastsat regler om egenbetaling og modregning i førtidspension ved ophold på offentlig institution.

10.3.1 Egenbetaling

Har førtidspensionisten egenindtægt, opkræves hel eller delvis betaling for opholdet på social døgninstitution. Betalingen kan ikke overstige 60 pct. af egenindtægten ud over førtidspension efter skat.

10.3.2 Modregning

Modtager førtidspensionisten lommepege, løn eller beskæftigelsesvederlag fra en offentlig myndighed under ophold på offentlig institution, modregnes beløbet i førtidspensionen.

Dog skal førtidspensionisten have et beløb tilbage efter modregning, der som minimum svarer til 20 % af højeste førtidspension.

10.4 Ophold på offentlige institutioner i Danmark

Der er en afgørende forskel på personer, der af de grønlandske sociale myndigheder er visiteret til behandlingsophold i Danmark i henhold til Inatsisartutloven om støtte til personer med handicap - og de personer, der efter rettens bestemmelse, i henhold til Kriminallov for Grønland er nødt til at opholde sig på hospitaler for sindslidende i Danmark eller på psykiatrisk ledet anstalt, Anstalten ved Herstedvester.

Dem der af de grønlandske sociale myndigheder er visiteret til behandlingsophold i Danmark, flytter til Danmark. Dem der er dømt til ophold i Danmark i henhold til Kriminallov for Grønland opholder sig som udgangspunkt i Danmark midlertidigt. Der er således en forventning om, at denne gruppe på et senere tidspunkt vender tilbage til sin bopæl i Grønland.

Personer, der er visiteret til behandling i Danmark og flytter til Danmark, bliver omfattet af dansk lovgivning, men Grønland afholder fortsat udgifterne til disse personer. Ved flytning til Danmark tilmeldes førtidspensionisten den danske bopælskommune og følger i alle forhold dansk lovgivning og er berettiget til dansk førtidspension. Der skal ansøges om førtidspension i Danmark.

Retspsykiatriske patienter "flytter" normalt ikke, fordi man normalt ikke kan have bopæl på et hospital eller i kriminalforsorgens fængsler eller arresthuse. Det kan dog i særlige tilfælde konkret vurderes, at vedkommende har været væk fra Grønland i så mange år, at det forekommer helt usandsynligt, at vedkommende vender tilbage til Grønland. I sådanne situationer vil vedkommende opnå ret til dansk pension.

Når der kan være udsigt til, at en førtidspensionist efter et kortere ophold på social døgninstitution, kan vende tilbage til eget hjem igen, kan kommunen beslutte, at den hidtidige bolig skal opretholdes i en periode på normalt 3 måneder. Kommunen kan forlænge perioden, når særlige helbredsmæssige eller personlige forhold taler herfor.

Merudgifterne til bevarelse af boligen gives i så fald som personlige tillæg. En sådan midlertidig flytning kan være hensigtsmæssig som aflastning for familien eller vedkommende selv og f.eks. i tilfælde af tilskadekomst, forbigående sygdomstilfælde eller af personlige årsager, som f.eks. ægtefælles eller samlevers død.

10.5 Midlertidigt ophold uden for offentlig institution

Hvis en førtidspensionist, der bor på offentlig institution, ønsker at holde ferie eller lignende uden for institutionen, ændres pensionsudbetalingen ikke. Kommunen kan bevilge personligt tillæg til dækning af eventuelle rimelige udgifter i forbindelse med opholdet. En ferieperiode er normalt af 3 ugers varighed.

10.6 Ophold på institution under kriminalforsorgen

Når en førtidspensionist dømmes til anbringelse på en institution under kriminalforsorgen, udbetales førtidspension uændret i flyttemåned og den efterfølgende måned. Der udbetales derefter 20 % af højeste førtidspension.

Såfremt den domfældte under afsoningen ikke kan betale eventuelle faste udgifter til bevarelse af bolig i afsoningsperioden, kan kommunen bevilge personligt tillæg til dækning af de nødvendige udgifter. Eventuelle forsørgerforpligtelser i afsoningsperioden skal dækkes gennem bevilling af børnetillæg og eventuelt personlige tillæg.

Den kommune, der var bopælskommune på det tidspunkt, hvor en person dømmes til anbringelse på institution under kriminalforsorgen, er bopælskommune under anbringelsen og i to år efter foranstaltningens ophør, såfremt den pågældende efter udstået foranstaltning vælger at blive i den kommune, hvor foranstaltningen er gennemført, jf. landstingsforordningen om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser.

11. Tillæg

11.1 Børnetillæg

11.1.1 Generelt om børnetillæg

Til førtidspensionister, der har forsørgelsespligt over for børn under 18 år, ydes der et tillæg for hvert barn, jf. § 26 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Det er en betingelse for at opnå børnetillæg, at førtidspensionisten har fast bopæl i Grønland. Reglerne i Nordisk Konvention om social sikring omfatter ikke børnetillæg. Fast bopæl defineres på samme måde som i § 2 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved fast bopæl forstås det sted (bolig), hvor man regelmæssigt sover, når man ikke er midlertidigt fraværende på grund af ferie, forretningsrejse, sygdom eller lignende, og hvor man har sine ejendele.

Børnetillægget ydes, uanset om førtidspensionisten har barnet boende hos sig, og der således sker "direkte" forsørgelse, eller forsørgelsen sker ved betaling af underholdsbidrag til den anden forælder.

Hvis der er tale om et par, hvor begge er førtidspensionister, er de hver for sig berettiget til et børnetillæg for hvert barn, de har forsørgelsespligt over for, jf. § 28, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension.

En førtidspensionist, med fast bopæl i Grønland, er berettiget til børnetillæg, selvom barnet har fast bopæl uden for Grønland. Retten til børnetillægget kan dog bortfalde, hvis barnet forsørges fuldt ud af det offentlige eller barnet modtager uddannelsesstøtte, jf. neden for afsnit 11.1.2. Børnetillægget kan endvidere udbetales til en anden end førtidspensionisten jf. neden for afsnit 11.1.3.

11.1.2 Bortfald af børnetillæg

Børnetillægget bortfalder, når et eller flere af følgende kriterier opfyldes:

- 1) Barnet er anbragt uden for hjemmet efter Inatsisartutlov om støtte til børn eller forsørges i øvrigt fuldt ud af det offentlige.
- 2) Barnet modtager uddannelsesstøtte, herunder praktikstøtte, efter reglerne herom.
- 3) Barnet selv får forsørgelsespligt over for en ægtefælle, registreret partner eller barn.

Børnetillægget bortfalder, når barnet modtager uddannelsesstøtte/praktikstøtte fra Grønlands Selvstyre eller den danske stat. Børnetillægget bortfalder ikke, når barnet har egen arbejdsindtægt eller anden indtægt bortset fra uddannelsesstøtte/praktikstøtte.

11.1.3 Udbetaling af børnetillæg

Børnetillægget udbetales med et månedligt beløb, svarende til det til enhver tid gældende normalbidrag, der årligt fastsættes på Inatsisartuts finanslov. Børnetillægget udbetales som udgangspunkt i månedlige rater. På Finanslov for 2020 er normalbidraget fastsat til kr. 1.000 pr. måned.

Såfremt førtidspensionisten er forpligtet til at betale underholdsbidrag udbetales børnetillæg efter reglerne i Landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag mv. til børn samt adoptionstilskud.

Der kan i forbindelse med aftale eller afgørelse om pligt til at betale underholdsbidrag være aftalt/fastsat en anden udbetalingsrate, f.eks. kvartalsvis eller halvårligt. I så fald udbetales børnetillæg i overensstemmelse herved.

Såfremt førtidspensionisten er forpligtet til at betale underholdsbidrag og barnet bor hos en anden end førtidspensionisten, udbetales børnetillægget til den, der er berettiget til at modtage underholdsbidraget.

Har kommunen truffet afgørelse om tvungen administration af pensionsudbetalingen, herunder udbetalingen af børnetillæg, kan kommunen samtidigt beslutte, at børnetillægget skal administreres af kommunen, medmindre børnetillægget udbetales til en anden, der er berettiget til at modtage underholdsbidrag til barnet. Der kan ikke ske udbetaling af børnetillæg direkte til barnet. Se mere om tvungen administration i afsnit 13.1.

11.2 Personlige tillæg

11.2.1 Generelt

I henhold til § 29, i Inatsisartutlov om førtidspension kan kommunen bevilge personlige tillæg efter en individuel vurdering af behovet. Personligt tillæg bevilges som en løbende ydelse, der fastsættes for højst et år ad gangen, eller som engangshjælp til dækning af førtidspensionistens særlige behov.

Der er i §§ 9-10, Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension fastsat nærmere regler om personlige tillæg og herunder konkrete eksempler på hvilke udgifter, der kan dækkes gennem et personligt tillæg.

Der kan f.eks. ydes personligt tillæg til dækning af udgifter til briller, beklædning, særlige hjælpemidler, rimelige rejseudgifter mm. Der kan ikke ydes engangshjælp til rejser uden for Grønland.

Eventuel ledsagerejse ved nær pårørendes alvorlige sygdom vil skulle bevilges efter bestemmelserne i sundhedslovgivningen.

Det er en betingelse for at kunne modtage personlige tillæg, at førtidspensionisten har fast bopæl i Grønland. Reglerne i Nordisk Konvention om social sikring omfatter ikke personlige tillæg.

Fast bopæl defineres som samme måde som i § 2, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved fast bopæl forstås det sted (bolig), hvor man regelmæssigt sover, når man ikke er midlertidigt fraværende på grund af ferie, forretningsrejse, sygdom eller lignende, og hvor man har sine ejendele.

Der kan bevilges personligt tillæg til førtidspensionister, uanset om de modtager laveste, mellemste eller højeste førtidspension (herunder som brøk-pension, jf. afsnit 2.6). Der kan tillige bevilges personligt tillæg til førtidspensionister, hvis førtidspension er nedsat som følge af anden indkomst, jf. bestemmelserne om nedsættelse i kapitel 6 og kapitel 15 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Personligt tillæg tjener til dækning af konkret eksisterende og påkrævede udgifter til dækning af førtidspensionistens behov. Ved vurdering af spørgsmål om tildeling af personligt tillæg skal det derfor indgå, om tillægget medgår til dækning af førtidspensionistens behov.

Kommunen skal ved sin behovsvurdering tage hensyn til, hvorvidt engangsudgiften rimeligvis kunne være afholdt af førtidspensionisten, herunder hvis førtidspensionisten har brugt førtidspensionsbeløbet på luksusprægede anskaffelser.

11.2.2 Individuel helhedsvurdering

Når der bevilges førtidspension, vurderer kommunen samtidig om der er behov for personlige tillæg. Der kan efter bevilling af førtidspension ske ændringer i førtidspensionistens forhold, der kan begrunde, at der bevilges et personligt tillæg.

Behandling og afgørelse af spørgsmål om bevilling af personligt tillæg kan ske på grundlag af ansøgning og/eller på grundlag af kommunens egen drift.

Det er helhedsvurderingen af førtidspensionistens forhold og økonomiske situation, der er bestemmende for, om der skal ydes personlige tillæg. Ved vurderingen af den enkelte førtidspensionists behov for personlige tillæg tages der således hensyn til førtidspensionistens samlede personlige og økonomiske situation.

Personligt tillæg kan ydes til dækning af konkret eksisterende og påkrævede udgifter til at dække førtidspensionistens behov. Der kan lægges vægt på, om førtidspensionisten har særlige og ekstraordinære forhold, der afviger fra andre førtidspensionister.

Personligt tillæg kan ikke fastsættes som et supplerende beløb op til et generelt fastsat rådighedsbeløb, som førtidspensionisten skal have til rådighed, når alle faste udgifter er betalt. Muligheden for rådighedstillæg, som anvendes inden for Inatsisartutlov om alderspension, finder ikke anvendelse inden for Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspensionister, der bor på offentlig institution, er berettiget til personlige tillæg efter samme regler som førtidspensionister, der bor i eget hjem.

Er førtidspensionisten tillige omfattet af eller modtager støtte efter Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap, skal der ikke bevilges personligt tillæg til udgifter til f. eks. hjælpemidler som kørestol m.v., idet sådanne bevilges i henhold til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

11.2.3 Engangshjælp

Personligt tillæg som engangshjælp kan bevilges til hel eller delvis betaling af enkeltudgifter.

Typiske eksempler på engangsudgifter, hvor det kan være relevant at yde et personligt tillæg, kan nævnes briller, beklædning, bohave, særlige hjælpemidler, rimelige rejseudgifter i forbindelse med nære pårørendes begravelse i Grønland. Der kan ikke ydes personlige tillæg til større forbedringer af ejerbolig, idet der vil være tale om værdiforøgelse af førtidspensionistens ejendom betalt af det offentlige. Der kan dog f.eks. ydes engangshjælp til akut reparation af fast ejendom eller oliefyr til at imødegå konkret risiko for økonomisk nød eller til sikring af fortsat beboelse for førtidspensionisten.

Ved vurderingen af bevilling af personligt tillæg som engangshjælp skal kommunen endvidere tage hensyn til størrelsen af en eventuel formue. Kommunen bør normalt se bort fra opsparinger på op til ca. kr. 5.000.

Der kan som hovedregel ikke bevilges personlige tillæg til betaling af restancer. Kommunen kan dog bevilge personlige tillæg til betaling af restancer, såfremt restancer til løbende faste udgifter er opstået som følge af manglende betalingsevne i den periode, hvor der er udbetalt førtidspension. Personligt tillæg til dækning af restancer kan efter omstændighederne kræves tilbagebetalt som følge af uforsvarlig økonomi jf. afsnit 11.2.5.

11.2.4 Løbende ydelser

Personlige tillæg som løbende ydelse kan bevilges for højst et år ad gangen, hvorefter der foretages en fornyet vurdering.

Kommunen skal løbende påse, at betingelserne for at modtage personligt tillæg som løbende ydelse, fortsat er til stede, eller om beløbenes størrelse skal ændres.

Når der kan være udsigt til, at en førtidspensionist efter et kortere ophold på offentlig institution, kan vende tilbage til eget hjem igen, kan kommunen beslutte, at den hidtidige bolig skal opretholdes i en periode på normalt 3 måneder. Kommunen kan forlænge perioden, når særlige helbredsmæssige eller personlige forhold taler herfor.

Merudgifterne til bevarelse af boligen gives i så fald som personlige tillæg. En sådan midlertidig flytning kan være hensigtsmæssig som aflastning for familien eller vedkommende selv og f.eks. i tilfælde af tilskadekomst, forbigående sygdomstilfælde eller af personlige årsager, som f.eks. partners død.

11.2.5 Tilbagebetaling af personligt tillæg

I henhold til § 29, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension kan personlige tillæg kræves tilbagebetalt.

Det personlige tillæg kan kræves helt eller delvist tilbagebetalt, når

- 1) Der ydes personlige tillæg på grund af uforsvarlig økonomi, eller
- 2) En førtidspensionist, der har modtaget personligt tillæg, senere får udbetalt et beløb der dækker stammer tidsrum og samme formål som det personlige tillæg.

Krav om tilbagebetaling forudsætter, at førtidspensionisten er blevet gjort bekendt med tilbagebetalingspligten i forbindelse med bevilling af personligt tillæg, jf. § 29, stk. 3, i Inatsisartutlov om førtidspension. I modsat fald kan beløbet ikke kræves tilbagebetalt.

Vejledning om tilbagebetalingspligt bør ikke alene gives mundtligt. Det er kommunen, der skal dokumentere, at førtidspensionisten er gjort bekendt med tilbagebetalingspligten. Det anbefales, at

vejledning om tilbagebetalingspligten indarbejdes i kommunernes standardskrivelser for bevilling af personlige tillæg og således at der kan tages stilling hertil ved bevillingen.

Uforsvarlig økonomi kan for eksempel være, hvis førtidspensionisten bruger alle sine penge i starten af måneden, således at alderspensionisten ikke kan forsørge sig selv over en hel måned, eller alderspensionisten ikke formår at holde sine udgifter på et rimeligt niveau.

Et eksempel på uforsvarlig økonomi kan f.eks. være, hvis førtidspensionisten afholder uforholdsmæssigt store udgifter til f.eks. rent rekreative formål, såsom rejser, ferier og fester uden at afsætte det fornødne til dækning af udgifter til bolig, forsørgerforpligtelser og egen forsørgelse. Uforsvarlig økonomi kan f.eks. være en følge af at førtidspensionisten har et misbrugsproblem (alkohol, ludomani), og afholder uforholdsmæssigt store udgifter hertil, uden at afsætte det fornødne til dækning af udgifter til bolig, forsørgerforpligtelser og egen forsørgelse

Når der således foreligger dokumentation for, at førtidspensionisten har forvaltet sin økonomi uforsvarligt, og førtidspensionisten tilkendes et personligt tillæg som følge heraf, kan tillægget kræves tilbagebetalt. Bevilling af personligt tillæg på grund af uforsvarlig økonomi kan suppleres med en samtidig beslutning om tvungen administration i medfør af § 36 i Inatsisartutlov om førtidspension, jf. neden for afsnit 13.1.

Såfremt kommunen kræver tilbagebetaling af det personlige tillæg, vil det formentligt være mest hensigtsmæssigt at dele tilbagebetaling op i rater, således at førtidspensionisten stadig kan betale sine almindelige udgifter og stadig opretholde et almindeligt livsgrundlag ved siden af. Hvis kun én del af det udbetalte personlige tillæg dækker over et uforsvarligt forbrug, er det alene den del, der kan kræves tilbagebetalt.

Den uforsvarlige økonomi kan stamme både fra førtidspensionisten selv, eller øvrige medlemmer af førtidspensionistens husstand. Således kan f.eks. hjemmeboende børn og ægtefællers uforsvarlige økonomiske adfærd resultere i en tilbagebetaling af det personlige tillæg, såfremt det personlige tillæg er brugt til at dække over den uforsvarlige økonomi.

Et personligt tillæg kan også kræves tilbagebetalt, hvis førtidspensionisten senere får udbetalt et andet beløb, der dækker over det samme tidsrum og formål som det personlige tillæg.

Dette vil for eksempel være tilfældet, hvis førtidspensionisten har været ude for en ulykke, og efterfølgende for udbetalt skadeserstatning.

Kommunen kan dog ikke give afslag på udbetaling af et personligt tillæg, fordi der er en *forventning* om, at førtidspensionisten senere får udbetalt erstatning. Det personlige tillæg udbetales, når førtidspensionisten vurderes at have behov for det, og først når det er dokumenteret, at førtidspensionisten har fået udbetalt en eventuel skadeserstatning, kan kommunen kræve det personlige tillæg tilbagebetalt.

11.3 Barsel – regulering i orlovsperioden ("§ 21-tillæg")

§ 21 i Inatsisartutlov om førtidspension giver ret til regulering af førtidspension under sædvanlig barselorlov.

Bestemmelsen er indsat, da der ikke efter de almindelige regler kan ydes dagpenge under barsel til personer, der modtager førtidspension, jf. § 26 i Inatsisartutlov om dagpenge ved graviditet, barsel og adoption.

En førtidspensionist med delbeskæftigelse vil i barselsperioden ikke kunne arbejde. Førtidspensionisten mister derfor sin indkomst fra delbeskæftigelse. § 21 giver hjemmel til at yde et tillæg, der kompenserer førtidspensionisten for tab af indkomst i barselsperioden.

Førtidspensionen reguleres efter principperne i § 20. Der ydes herefter et tillæg til førtidspensionen, således at førtidspensionisten opnår en samlet uændret indkomst i barselsperioden.

Har førtidspensionist ikke delbeskæftigelse forud for barselsperioden, opstår der ikke tab af indkomst og der kan derfor ikke ydes tillæg til førtidspensionen.

12. Førtidspension ved overgang til uddannelse eller beskæftigelse

Personer, der modtager førtidspension og som er under 60 år, skal have deres arbejdsevne revurderet senest hvert 5. år, jf. § 13, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspensionister, der ikke er fyldt 60 år den 1. juli 2016, skal have revurderet deres arbejdsevne inden 5 år efter den 1. juli 2016, jf. § 43, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspensionister, der fyldt 60 år eller omfattet af § 9, stk. 2, den 1. juli 2016, skal ikke have revurderet deres arbejdsevne, men førtidspensionisten kan selv anmode om at få revurderet sin arbejdsevne, jf. § 43, stk. 1.

Ved revurdering af arbejdsevnen kan der i et revalideringsforløb træffes beslutning om at lade en førtidspensionist gennemføre en efteruddannelse og eventuelt gennemføre en egentlig uddannelse. Indtil revalideringsforløbet er afsluttet, og kommunen har truffet afgørelse om arbejdsevne og retten til førtidspension, udbetales førtidspension uændret, jf. § 7, stk. 1, i Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension.

Om revurdering af arbejdsevne og retten til førtidspension henvises i øvrigt til afsnit 6.10.

En førtidspensionist kan altid tage beskæftigelse eller lade sig indskrive på en uddannelse. Løn, uddannelsesstøtte eller anden form for vederlag kan danne grundlag for nedsættelse af den udbetalte førtidspension efter reglerne i §§ 15-17, og § 43 i Inatsisartutlov om førtidspension.

For modtagere af højeste førtidspension vil indkomst fra eget arbejde, der overstiger kr. 80.000 indebære, at kommunen er forpligtet til at foretage en revurdering af arbejdsevnen, jf. § 17, stk. 5, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Modtagere af førtidspension har pligt til at underrette kommunen (og Naalakkersuisut) om ændringer i personlige eller økonomiske forhold, der medfører, at retten til førtidspension eller den tilkendte førtidspension skal ændres, gøres hvilende eller frakendes, jf. § 33, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Kommunen er forpligtet til at føre kontrol med udbetaling af førtidspension og påse, at der ikke sker udbetaling af førtidspension til personer, der ikke er berettiget hertil, jf. § 34 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Såfremt en førtidspensionist har indkomst fra eget arbejde eller er optaget på en fuldtidsstudie, har førtidspensionisten pligt til at underrette kommunen. Tilsvarende er kommunen forpligtet til at undersøge, om førtidspensionisten fortsat er berettiget til førtidspension.

Såfremt en førtidspensionist opnår indkomst fra eget arbejde, der medfører, at den udbetalte førtidspension nedsættes til kr. 0, bør der foretages en vurdering af, om der skal foretages en revurdering af retten til førtidspension.

Optagelse på et fuldtidsstudie vil som udgangspunkt indebære, at førtidspensionisten må anses for ikke længere at have varigt nedsat arbejdsevne. Personen må som udgangspunkt anses at kunne følge et fuldtidsstudie på samme vilkår som øvrige studerende. I praksis bør kommunen formentlig lade førtidspensionisten gennemføre et første semester og vurdere resultatet heraf, før der foretages en vurdering af, om der skal foretages en revurdering af retten til førtidspension.

13. Tvungen administration, flytning, ophør af førtidspension, m.v.

13.1 Tvungen administration

I henhold til § 36, i Inatsisartutlov om førtidspension, kan kommunen beslutte, at udbetaling af førtidspension og tillæg skal administreres af kommunen, når førtidspensionisten ikke kan varetage sin økonomi.

Bestemmelsen kan finde anvendelse f.eks. som følge af uforvarlig økonomi, jf. afsnit 11.2.5 ovenfor, eller hvis førtidspensionisten ikke kan overskue sin økonomi eller mangler betalingsvilje.

Kommunens afgørelse om tvungen administration efter § 36 kan indebære forskellige fravigelser fra de sædvanlige udbetalingsvilkår. Kommunen kan f.eks. træffe afgørelse om udbetaling af førtidspension i mindre rater. Der kan træffes afgørelse om udbetaling i form af rekvisitioner til dagligvareforretninger eller udbetaling i naturalier.

Kommunens adgang til at træffe afgørelse om betaling af udgifter omfatter alene udgifter, der er nødvendige til opretholdelse af tilværelsen. Det vil typisk omfatte udbetaling af dele af førtidspensionen direkte til udlejer af lejlighed eller til leverandører af el, vand, varme og olie.

Personlige tillæg, der er bevilget f.eks. til dækning af udgifter til briller vil kunne udbetales direkte til optikeren. Bevilling f.eks. til akut reparation eller udskiftning af oliefyr vil kunne udbetales direkte til reparatøren.

Hvis årsagen til, at der opstår restancer, er manglende betalingsevne, skal kommunen overveje, hvorledes førtidspensionisten kan hjælpes til at klare sine udgifter. Dette kan ske ved at bevilge personlige tillæg til hjælp til løbende faste udgifter. Der kan også være behov for at sanere førtidspensionistens økonomi ved ydelse af personligt tillæg som engangshjælp, eller det kan overvejes at hjælpe førtidspensionisten til en billigere bolig, eller at yde engangshjælp til f.eks. nødvendig isolering til nedbringelse af varmeudgifter.

Kommunen kan også beslutte administration af udbetalingen af reduceret pension til førtidspensionister, med ophold på en offentlig institution, såfremt det anses nødvendigt for at sikre, at grundbeløbet anvendes til førtidspensionistens egne fornødenheder.

Tvungen administration efter § 36 kan alene omfatte førtidspensionen, personlige tillæg og børnetillæg og ikke førtidspensionistens øvrige indtægter eller formue.

13.2 Flytning til anden kommune

Når en førtidspensionist flytter til en anden kommune i Grønland, overtager den nye bopælskommune (hjemkommunen) samtlige forpligtelser over for førtidspensionisten i henhold til Inatsisartutlov om førtidspension, jf. Landstingsforordning nr. 2 af 12. juni 1995 om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser.

Uddannelsessøgende, der tager ophold i en anden kommune, bevarer den hidtidige hjemkommune under uddannelsen og en periode efter uddannelsens ophør, jf. § 6 i Landstingsforordning om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser. Personer anbragt uden for hjemmet ved det offentlige foranstaltning, bevarer den hidtidige hjemkommune under anbringelsen og en periode efter anbringelsens ophør jf. § 7 i Landstingsforordning om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 1.2 ovenfor.

Som skæringsdato ved flytning til anden kommune anvendes den 1. i måneden efter førtidspensionisten har taget fast bopæl i den nye kommune. Som fast bopæl anses det sted, hvor man regelmæssigt sover, når man ikke er midlertidigt fraværende på grund af ferie, indlæggelser på sygehus eller lignende og hvor man har sine ejendele og normalt også er tilmeldt folkeregisteret.

Opmærksomheden henledes på, at der i den nye bopælskommune (hjemkommune) skal foretages ny vurdering af førtidspensionistens ret til børnetillæg og personlige tillæg.

Herudover kan der være anledning til at foretage en fornyet vurdering af eventuelt bevilling medfør af § 19, i Inatsisartutlov om førtidspension. Førtidspensionister, der modtager laveste eller mellemste førtidspension og som er bevilliget tillæg (højeste førtidspension) efter § 19, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension, kan ved flytning f.eks. fra bygd til by måske opnå rimelig indtægtsgivende beskæftigelse. Derudover kan der være anledning til at visitere en førtidspensionist til rimelig beskæftigelse, jf. § 19, stk. 2.

13.3 Flytning fra Grønland

Ved fraflytning fra Grønland stopper udbetaling af førtidspension, børnetillæg og personlige tillæg ved udgangen af fraflytningsmåneden, jf. § 37, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspensionisten kan dog være berettiget til fortsat førtidspension (eksklusiv børnetillæg og personlige tillæg), hvis betingelserne i Nordisk Konvention om social sikring er opfyldt. Nordisk Konvention om social sikring gælder ikke inden for rigsfællesskabet. Ret til børnetillæg og personlige tillæg er ikke omfattet af Nordisk Konvention om social sikring. Se mere i afsnit 2.2 og 2.3.

Ved midlertidigt ophold uden for Grønland bevares retten til pension, hvis førtidspensionisten har beholdt sin faste bopæl her i landet. Midlertidigt ophold uden for Grønland i forbindelse med indlæggelse på hospital i Danmark betragtes ikke som flytning, jf. Inatsisartutlov om førtidspension. Det gælder selv om indlæggelsen og eventuelt forlænget ophold af hensyn til ambulans behandling og rekonvalescens strækker sig over længere tid.

Det beror på en konkret vurdering, om en førtidspensionist, der har opholdt sig i længere tid uden for Grønland må anses at have opgivet fast bopæl i Grønland. Dog vil 3 måneders ophold (for eksempel ferie, kurophold eller lignende) uden for Grønland i løbet af 1 år være at betragte som et kortere ophold og uden at førtidspensionisten har opgivet fast bopæl i Grønland.

En førtidspensionist, der har opholdt sig uden for Grønland i en længere periode ud over 3 måneder, kan efter en konkret vurdering anses for at være flyttet til udlandet og have opgivet sin faste bopæl i Grønland. Af forhold, der kan lægges vægt på, kan nævnes følgende:

- Hvor befinder den pågældendes møbler og øvrige ejendele sig?
- Hvor har eventuel ægtefælle/samlever eller mindreårige børn fast bopæl?
- Hvad er årsagen til opholdet uden for Grønland?
- Er det et ferieophold, eller arbejdes der i udlandet?
- Foreligger der særlige årsager af personlig, familiemæssig eller helbredsmæssig karakter, herunder alvorlig sygdom eller dødsfald inden for den nærmeste familie, som taler for et længerevarende ophold.
- Står der en bolig parat i Grønland til den pågældende ved opholdets afslutning?
- Er der intentioner om snarligt at vende tilbage til Grønland?

Kommunen kan i særlige tilfælde godkende forlængelse af opholdsperioden uden for Grønland, hvis specielle grunde taler herfor.

Førtidspensionister (og andre) kan være nødsaget til at melde flytning til Det Centrale Personregister under midlertidigt eller længerevarende ophold på f.eks. Rigshospitalet. Er førtidspensionistens midlertidige eller længerevarende ophold uden for Grønland etableret gennem offentlig myndighed, vil kommunen som udgangspunkt kunne anse, at førtidspensionisten har opretholdt sin faste bopæl i Grønland.

Ud fra en helhedsbetragtning afgøres det, om førtidspensionisten har opretholdt fast bopæl i Grønland.

13.3.1 Flytning fra Grønland til Danmark eller Færøerne

Inatsisartutlov nr. 28 af 28. november 2019 indfører nye bestemmelser vedrørende flytning inden for Rigsfællesskabet, og gør det nemmere for førtidspensionisten at flytte fra Grønland til Danmark eller Færøerne.

Ved flytning til Danmark eller Færøerne bevares ret til førtidspension i op til 12 måneder for førtidspensionister, der er bevilliget laveste eller mellemste førtidspension.

Det følger af § 7a, at fraflytningskommunen skal udveksle relevante oplysninger med tilflytningskommunen til brug for behandling af den konkrete pensionssag. Dette skal ske ved meddelelse om fraflytning og ny adresse. Fraflytningskommunen afholder eventuelle omkostninger ved oversættelse af relevante sagsakter.

Hvis førtidspensionisten er bevilliget laveste eller mellemste førtidspension, påhviler det fraflytningskommunen at fortsætte udbetaling af førtidspension i op til 12 måneder, eller til der er truffet ny afgørelse om førtidspension i tilflytningskommunen. Det vil sige, at hvis der i tilflytningskommunen træffes afgørelse om førtidspension inden for de 12 måneder, ophører retten til den grønlandske førtidspension med udgangen af den måned, afgørelsen er truffet.

Førtidspensionisten skal selv sørge for at overholde underretningspligten om, at der er truffet ny afgørelse.

Flytter førtidspensionisten tilbage til Grønland, inden der er truffet ny afgørelse i Danmark eller Færøerne, vil den oprindelige grønlandske afgørelse være gældende. Er det til en ny kommune i Grønland, følger det således almindelige regler om flytning internt i Grønland.

Er førtidspensionisten tilkendt højeste førtidspension, eller førtidspension efter Landstingsforordning nr. 4 af 7. maj 2007 om førtidspension ophører retten til grønlandsk førtidspension ved flytning, se afsnit 13.6.

Det er en afgørende betingelse for opretholdelse af ret til grønlandsk førtidspension i op til 12 måneder, at der ved oprindelige afgørelse er blevet bevilliget laveste eller mellemste førtidspension.

13.4 Ferieophold uden for Grønland

Pensionsudbetalingen kan fortsættes uændret under midlertidig ophold uden for Grønland. Det er en betingelse for fortsat ret til førtidspension under ferieopholdet, at den faste bopæl i Grønland opretholdes. I modsat fald anses førtidspensionisten at have opgivet sin faste bopæl i Grønland.

Det beror på en konkret vurdering om en førtidspensionist må anses at have opgivet sin faste bopæl i Grønland eller om opholdet uden for Grønland er af midlertidig karakter, jf. afsnit 13.3.

13.5 Ophør af udbetaling ved dødsfald eller meldt savnet

Når betingelserne for førtidspension ikke længere er opfyldt, stoppes udbetalingen ved udgangen af den efterfølgende måned, jf. § 37, stk. 1, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved en førtidspensionists dødsfald udbetales førtidspension uændret i den måned, hvor dødsfaldet er sket og i den efterfølgende måned, jf. § 37, stk. 3, i Inatsisartutlov om førtidspension.

I de tilfælde, hvor afdøde efterlader sig en partner, udbetales afdødes førtidspension uændret i den måned, dødsfaldet er sket og i de 2 efterfølgende måneder.

Er den efterlevende partner også førtidspensionist, genberegnes partnerens førtidspension fra det tidspunkt, hvor den afdødes førtidspension ophører.

I de tilfælde, hvor en førtidspensionist er meldt savnet, indstilles pensionsudbetalingen fra den 1. i måneden efter, at der er forløbet tre måneder fra det tidspunkt, hvor førtidspensionisten er meldt savnet, og hvor der i øvrigt ikke foreligger dokumentation for, at pågældende er i live. Pensionen bortfalder, hvis der ikke inden et år fra det tidspunkt, hvor pensionen er indstillet, foreligger dokumentation for, at førtidspensionisten er i live. Jf. § 37, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Efterlader den savnede sig en partner, der også er førtidspensionist, genberegnes partnerens førtidspension fra det tidspunkt, hvor udbetaling af den savnedes førtidspension indstilles. Den efterladte partners førtidspension beregnes som enlig førtidspensionist.

Hvis den savnede førtidspensionist senere viser sig at være i live, gøres der ikke krav på tilbagebetaling. Der foretages genberegning af partnerens førtidspension med virkning fra det tidspunkt, hvor udbetaling til den tidligere savnede førtidspensionist genoptages.

Hvis den efterladte førtidspensionist opnår skilsmisse fra den savnede førtidspensionist eller flytter i egen bolig og således at der ikke består noget ægteskabslignende forhold, genberegnes førtidspension fra det tidligere tidspunkt, hvor ægteskabet/registreret partnerskab/samlivet anses for ophørt.

13.6 Ophør når betingelserne for førtidspension ikke længere er opfyldt

Modtagere af førtidspension har efter § 33 pligt til at oplyse kommunen om ændringer i personlige eller økonomiske forhold, der kan medføre at arbejdsevnen, skal revurderes eller udbetaling ændres, stilles i bero eller frakendes. Der henvises til afsnit 15.

Når betingelserne for førtidspension ikke længere er opfyldt og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom, stoppes udbetaling af førtidspension, børnetillæg og personlige tillæg ved udgangen af den efterfølgende måned, jf. § 37, stk. 1, 1. pkt., i Inatsisartutlov om førtidspension.

Ved fraflytning fra Grønland stopper udbetaling af førtidspension, børnetillæg og personlige tillæg dog allerede ved udgangen af fraflytningsmåneden, jf. § 37, stk. 1, 2. pkt., i Inatsisartutlov om førtidspension.

§ 37, stk. 1, omfatter samtlige de betingelser, der efter Inatsisartutlov om førtidspension skal være opfyldt for at være berettiget til førtidspension. I praksis vil der være tale om at frakende retten til førtidspension under henvisning til manglende opfyldelse af en af følgende bestemmelser:

- 1) Fast bopæl i Grønland, jf. § 2 (fast bopæl opgivet)
- 2) Arbejdsevne, under 75 %, jf. § 15, stk. 1 (genvundet arbejdsevne)
- 3) Dødsfald og meldt savnet, jf. § 37, stk. 2-3

Spørgsmålet om frakendelse af førtidspension vil primært være relevant i forhold til de personer, som efter et stykke tid genvinder deres arbejdsevne eller som fraflytter Grønland.

Førtidspensionister der opnår ret til alderspension, overgår automatisk til alderspension og således at der ikke skal træffes nogen formel afgørelse af kommunen om frakendelse af førtidspension og tilkendelse af alderspension.

Retten til førtidspension, børnetillæg og personlige tillæg ophører på det tidspunkt, hvor retten til alderspension indtræder. Personer, der modtager førtidspension, overgår til alderspension uden ansøgning, når vedkommende når pensionsalderen efter Inatsisartutlov om alderspension. Ret til alderspension indtræder den 1. i måneden efter, at førtidspensionisten har nået pensionsalderen.

14. Udbetaling

Ret til førtidspension indtræder den 1. i måneden efter, at betingelserne er opfyldt og kommunen har truffet afgørelse og tilkendt førtidspension, jf. § 31 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspension, personlige tillæg og børnetillæg betales månedsvis forud, jf. § 35 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Der henvises i øvrigt til afsnit 13.1 ovenfor om tvungen administration

15. Borgerens oplysningspligt og kommunens kontrolforpligtelse

15.1. Borgerens oplysningspligt

En modtager af førtidspension og tillæg har pligt til at underrette bopælskommunen (hjemkommunen) henholdsvis Naalakkersuisut om forhold, der har betydning for retten til førtidspension eller for regulering heraf, jf. § 33 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspensionisten har pligt til at oplyse om ændringer i personlige eller økonomiske forhold, der kan medføre, at arbejdsevnen skal revurderes eller den tilkendte førtidspension skal ændre, gøres hvilende eller frakendes. For eksempel indgåelse eller ophævelse af ægteskab, registreret partnerskab, etablering af samliv, ændrede indkomstforhold, beskæftigelse eller uddannelsesforhold.

15.2. Kommunens kontrolforpligtelse

Kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til at føre kontrol med udbetalingen af førtidspension, så der ikke sker udbetaling af førtidspension til personer, der ikke er berettiget hertil, jf. § 34 i Inatsisartutlov om førtidspension

Kontrollen skal være med til at sikre, at der ikke sker udbetaling af førtidspension til personer, som ikke er berettiget hertil.

Det tydeliggøres med bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til løbende at holde øje med pensionsudbetalingerne, herunder tage stilling til nye oplysninger, der kan rejse tvivl om førtidspensionens størrelse og berettigelse. Såfremt kommunalbestyrelsen på baggrund af den løbende kontrol eller øvrige nye oplysninger får mistanke om, at førtidspensionen eller tillæg udbetales i større omfang end hjemlet, skal kommunalbestyrelsen iværksætte foranstaltninger med henblik på at undersøge, om den tilkendte førtidspension eller tillæg skal tages op til revurdering.

Bestemmelsen synliggør kommunernes forpligtelse til at føre tilsyn med udbetaling af sociale ydelser. Det er ikke med bestemmelsen tiltænkt, at kommunerne skal føre nøje tilsyn med hver enkelt udbetaling. Derimod er det mere tiltænkt som en generel forpligtelse til løbende at holde opsyn med udbetaling af sociale ydelser, herunder førtidspension og tillæg.

16. Uberettiget modtaget førtidspension og tillæg – tilbagebetaling, modregning og udlæg.

16.1 Tilbagebetaling

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om tilbagebetaling af førtidspension og tillæg, hvis en førtidspensionist har tilsidesat sin forpligtelse til at underrette kommunen om ændringer i sine personlige eller økonomiske forhold eller førtidspensionisten vidste eller burde vide, at denne uberettiget modtog førtidspension, jf. § 33, stk. 3, i Inatsisartutlov om førtidspension.

Kommunen kan gøre krav på tilbagebetaling, når en førtidspensionist har modtaget uberettiget førtidspension eller tillæg og det skyldes, at førtidspensionisten bevidst eller uagtsomt har tilsidesat sin oplysningspligt.

Kommunen kan endvidere gøre krav på tilbagebetaling, når en førtidspensionist har modtaget uberettiget førtidspension eller tillæg og førtidspensionisten vidste eller burde vide dette.

En afgørelse om tilbagebetaling er omfattet af Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning. Inden der træffes afgørelse, skal der foretages høring af modtageren af førtidspension. En afgørelse om tilbagebetaling skal opfylde kravene til sagsoplysning, begrundelse og klagevejledning.

Krav på tilbagebetaling i medfør af § 33, stk. 2, i Inatsisartutlov om førtidspension kræver, at kommunalbestyrelsen kan dokumentere, at modtageren af førtidspension ikke har været berettiget til at modtage førtidspension eller alene med et mindre beløb.

16.2 Tilsidesættelse af oplysningspligt

Hvis det kan konstateres, at modtageren har tilsidesat sin oplysningspligt og som følge heraf uberettiget har oppebåret førtidspension, kan der være grundlag for, at kommunen gør krav på tilbagebetaling.

Krav på tilbagebetaling som følge af førtidspensionistens tilsidesættelse af dennes oplysningspligt kræver, at der er en årsagsforbindelse mellem tilsidesættelse af oplysningspligten og den forkerte udbetaling af førtidspension eller tillæg.

Det er en forudsætning for at tillægge tilsidesættelse af oplysningspligten virkning, at førtidspensionisten er blevet grundigt vejledt om, hvilke forhold der skal gives oplysning om og har fået oplyst, at tilsidesættelse af oplysningspligten vil kunne medføre krav på tilbagebetaling.

Førtidspensionisten har pligt til at oplyse om ændringer i forhold, der har betydning for afgørelse om førtidspension og tillæg. Kommunalbestyrelsen bør som led i afgørelse om tildeling af førtidspension og tillæg samtidig give modtageren meddelelse om oplysningspligt ved ændringer eller fejl i de forhold, der indgår i afgørelse om førtidspension og tillæg. Det bør samtidig oplyses, at tilsidesættelse af oplysningspligten kan resultere i krav om tilbagebetaling.

Førtidspensionistens ansvar er knyttet til oplysningspligten, dvs. både til en pligt til at medvirke til sagens oplysning i forbindelse med ansøgningen og til en selvstændig løbende forpligtelse til at underrette kommunalbestyrelsen om f.eks. ændringer i indkomstforhold og ændringer i civilstand.

Formuleringen i Inatsisartutlov om førtidspension om modtagers tilsidesættelse af sin oplysningspligt forudsætter en bevidst eller uagtsom disposition, altså ond tro.

Også i den situation, hvor modtageren af førtidspension ikke bevidst har undladt at give oplysninger, vil der alligevel kunne rejses krav om tilbagebetaling, hvis undladelsen skyldes uopmærksomhed eller glemsomhed. I denne vurdering må man se på, om forholdet kan bebrejdes modtageren af førtidspension, om der er handlet anderledes, end man kunne forvente eller kræve af modtageren. Denne vurdering beror på, hvad man i almindelighed kræver, at en modtager af førtidspension oplyser om. Særlige forhold hos førtidspensionisten vil kunne få indflydelse på denne vurdering.

16.3 Vidste eller burde vide

Kommunen kan gøre krav på tilbagebetaling, når en førtidspensionist har modtaget uberettiget førtidspension eller tillæg og førtidspensionisten vidste eller burde vide dette.

Det er kommunen, der har bevisbyrden for, at førtidspensionisten vidste eller burde vide, at denne uberettiget modtog førtidspension eller tillæg eller med et for højt beløb. Burde viden omfatte situationer, hvor modtager af førtidspension med rimelighed kunne have skaffet sig viden af betydning for retten til førtidspension

Hvis kommunen ved en fejl har udbetalt et for højt beløb, og denne fejl ikke kan tilregnes førtidspensionisten, kan der ikke kræves tilbagebetaling, medmindre førtidspensionisten vidste eller burde vide, at der blev udbetalt for meget.

16.4 Inddrivelse

Hvis man i kommunen vurderer, at betingelser for at rejse et tilbagebetalingskrav er til stede, har man også pligt til at rejse kravet.

Tilbagebetalingskravet omfatter kun den del af førtidspensionen og tillæg, som må anses for at være modtaget uberettiget. Kommunalbestyrelsen skal derfor kortlægge, hvor stort og hvordan det for meget udbetalte beløb er opstået, og hvad årsagen er til, at fejludbetalingen er opstået. Årsagen vil som oftest være indtægtsændringer, ændringer i samlivsforhold, flytninger m.v.

Et godt forarbejde i førtidspensionssagen med overholdelse af de almindelige forvaltningsretlige sagsbehandlingsregler er således en betingelse for at gennemføre et tilbagebetalingskrav på grundlag af dokumentation i sagen for f.eks., at der er orienteret om oplysningspligt, at der er foretaget den fornødne partshøring, givet fyldestgørende begrundelse for ophør af førtidspension m.v.

Krav om tilbagebetaling af uberettiget modtaget førtidspension og tillæg rejses og gennemføres af kommunen og inddrives af kommunalbestyrelsen. Krav på tilbagebetaling af førtidspension er ikke omfattet af landstingslov om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige.

Tilbagebetaling kan gennemføres ved modregning i løbende udbetaling af førtidspension eller tillæg og som tilkommer førtidspensionisten. Der kan dog ikke ske modregning i børnetillæg.

Krav om tilbagebetaling herunder ved modregning skal ske under iagttagelse af reglerne om transgbeneficiet, jf. § 618 i Retsplejelov for Grønland. Det skal sikres, at førtidspensionisten har tilstrækkeligt tilbage af førtidspensionen og evt. tillæg til at leve for. Der skal i hvert enkelt tilfælde tages konkret stilling til, hvor meget den pågældende førtidspensionist kan undvære af den løbende udbetaling af førtidspension og evt. tillæg.

16.5 Udlæg i førtidspension og eventuelle tillæg

I henhold til § 38 i Inatsisartutlov om førtidspension, kan førtidspension og eventuelle tillæg, *inklusive* børnetillæg, gøres til genstand for udlæg eller andre former for tvangsfuldbyrdelse for gæld til offentlige myndigheder.

Førtidspensionistens øvrige privatretlige kreditorer kan ikke søge sig fyldestgjort ved udlæg i retten til førtidspension og eventuelle tillæg.

Udlæg kræver et eksekutionsfundament, typisk i form af dom eller et frivilligt forlig. Udlæg gennemføres efter reglerne i Retsplejelov for Grønland, herunder § 618 om transgbeneficiet og § 619 om udlæg i offentlig pension.

Det skal sikres, at førtidspensionisten har tilstrækkeligt tilbage af førtidspensionen og evt. tillæg til at leve for. Der skal i hvert enkelt tilfælde tages konkret stilling til, hvor meget den pågældende førtidspensionist kan undvære af den løbende udbetaling af førtidspension og evt. tillæg.

Førtidspensionister, som selv ønsker at afdrage på eventuelle restancer, kan frivilligt indgå aftale herom. Sådanne aftaler skal indgås skriftligt. Det skal understreges, at indholdet af en sådan frivillig aftale fuldt ud bestemmes af førtidspensionisten selv. Førtidspensionisten har således til enhver tid ret til at ændre en aftale.

17. Klage

17.1 Det Sociale Ankenævn

En afgørelse truffet af en kommunalbestyrelse eller af Naalakkersuisut kan påklages til Det Sociale Ankenævn. Klage skal indgives til Det Sociale Ankenævn inden for 4 uger efter modtagelsen af afgørelsen. Der henvises til Landtingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation.

Klage indgives til: Det Sociale Ankenævn
Postboks 689
3900 Nuuk

Kommunale afgørelser om fastsættelse af arbejdsevneprocenten kan ikke påklages til Det Sociale Ankenævn, men skal i stedet påklages til Førtidspensionsklagenævnet, jf. nedenfor afsnit 17.2.

17.2 Førtidspensionsklagenævnet

I medfør af Kapitel 4 i Inatsisartutlov om førtidspension nedsættes et uafhængigt og centralt Førtidspensionsklagenævn.

I medfør af § 39, stk. 2, behandler førtidspensionsklagenævnet klager over en kommunes afgørelse om fastsættelse af arbejdsevneprocenten ved vurdering og revurdering i henhold til §§ 12 og 13 i Inatsisartutlov om førtidspension. Nævnet kan behandle klager over afslag på tilkendelse af førtidspension, der er begrundet med, at ansøger har en arbejdsevneprocent over 75 %. Nævnet kan endvidere behandle klager over den arbejdsevneprocent, der er lagt til grund for tilkendelse af laveste eller mellemste førtidspension.

Klage over en kommunes afgørelse skal være kommet frem til Førtidspensionsklagenævnet inden 4 uger, fra borgeren har modtaget afgørelsen.

Førtidspensionsklagenævnet består af en formand, der er uddannet jurist, og 2 øvrige medlemmer. Medlemmerne udnævnes for en periode på 4 år.

17.3 Klagevejledning

Kommunen skal vejlede ansøgeren om dennes adgang til at påklage afgørelser til Det sociale Ankenævn og Førtidspensionsklagenævnet.

Ifølge § 25 i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning skal afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, når de meddeles skriftligt, være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Det gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

18. Finansiering

Bestemmelserne om hvorledes udgifterne fordeles mellem Naalakkersuisut og kommunerne, fremgår af §§ 40 og 44 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Herefter afholdes udgifterne til førtidspension og børnetillæg med 50 % af landskassen, og 50 % af kommunen de første 5 år efter datoen for lovens ikrafttrædelse. I denne periode afholdes udgifter til personlige tillæg af kommunen. Efter den 5-årige periode skal kommunerne selv afholde alle udgifter til førtidspension og tillæg.

Kommunalbestyrelsen skal senest efter 1 måned efter udløbet af et kvartal og kalenderår, meddele Naalakkersuisut statistiske oplysninger om modtagere af førtidspension i kommunen, jf. herved Selvstyrets bekendtgørelse om førtidspension

19. Sagsbehandling – generelt

19.1 Sagsoplysning

Når en kommune træffer en beslutning, som har karakter af en afgørelse i sagsbehandlingslovens forstand, skal reglerne om sagsoplysning, partshøring, begrundelse m.v. følges, jf. nedenfor.

19.1.1 Partsbegrebet

Ansøgeren om førtidspension og eventuelle tillæg er part i en sag. Endvidere gælder det generelt, at enhver anden person, som har en direkte, væsentlig, individuel og retlig interesse i en konkret sag, er part.

19.1.2 Oplysning af sagen/notatpligt

Kommunen er forpligtet til at sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, dvs., at der er det fornødne grundlag til at træffe en korrekt afgørelse. Alle oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er af betydning for sagens afgørelse, og som mundtligt meddeles kommunen, skal noteres, jf. § 6 landstingslov om offentlighed i forvaltningen.

19.1.3 Udsættelse af sagen

Såfremt en part under sagens behandling anmoder om aktindsigt i sagens dokumenter, og denne anmodning efter landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltnings regler om partsaktindsigt skal imødekommes, skal kommunen som udgangspunkt udsætte sagens afgørelse, indtil parten har haft mulighed for at gøre sig bekendt med sagens dokumenter, jf. § 11 i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning. Herudover kan den, der er part i en sag, på ethvert tidspunkt af sagens behandling som udgangspunkt forlange, at sagen udsættes, indtil parten har afgivet en udtalelse til sagen. Kommunen kan fastsætte en frist for denne udtalelse. Dette følger af § 21 i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

19.1.4 Høring af part

En kommune skal som udgangspunkt høre en part over alle oplysninger vedrørende faktiske omstændigheder af væsentlig betydning for sagen, der kan være til ugunst for parten, jf. § 19 i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning (partshøring). Der kan dog efter en konkret vurdering undlades partshøring af visse typer af oplysninger.

Sker beregning af førtidspensionsbeløbet f.eks. på grundlag af oplysninger om A- og B-indkomst, som hidrører fra skattemyndighederne, kan der efter omstændighederne undlades partshøring herom.

Som typiske eksempler på typer af oplysninger, hvis indhentelse ikke uden videre bør udløse en pligt til partshøring, kan nævnes oplysning fra kirkebøgerne om parternes fødselsdata, folkeregisteroplysninger om den pågældendes civilstand og nationalitet, uomtvistede oplysninger fra

skattemyndighederne om skattepligtig indkomst og i det hele taget oplysninger, der som følge af, at de hidrører fra vedkommende offentlige myndighed, har et tilsvarende autentisk præg.

Der må dog også foretages en bedømmelse af, om parten kan antages at have mulighed for ved tilvejebringelse af yderligere oplysninger at afsvække den pågældende oplysningens betydning for sagens afgørelse. I tvivlstilfælde bør der ske høring.

Det vil altid skulle fremgå af meddelelse til modtager om genberegning af alderspension og tillæg, på hvilket grundlag genberegningen er foretaget. Dette gælder, uanset om der er foretaget høring eller ej.

19.2 Afgørelse

19.2.1 Er sagen klar til afgørelse?

Inden sagen afgøres, skal kommunen overveje, om der er indhentet alle de oplysninger, som er nødvendige og hensigtsmæssige at indhente. Kommunen skal herefter overveje, om der er partshørt over alle væsentlige oplysninger, som indgår i sagen, og som kan være til ugunst for en eller flere parter.

19.2.2 Afgørelsens form

Der er ikke et udtrykkeligt krav, at afgørelsen skal ske skriftligt, hvorved afgørelsen i princippet kan meddeles mundtligt. Det er imidlertid i overensstemmelse med god forvaltningsskik, at afgørelser som udgangspunkt meddeles skriftligt.

Departementet anbefaler derfor, at alle afgørelser meddeles skriftligt. Hvis en kommune vælger at meddele afgørelsen mundtligt, skal der under alle omstændigheder udfærdiges et notat herom, jf. Landstingslov om offentlighed i forvaltningen § 6 og en borger vil endvidere kunne kræve at få meddelt afgørelsen skriftligt, jf. Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning § 23 hvis ikke afgørelsen giver vedkommende fuldt ud medhold.

19.2.3 Begrundelse

Skriftlige afgørelser til borgerne skal efter Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning §§ 22 og 24 altid begrundes, hvis ikke borgeren får fuldt ud medhold.

Afgørelsen skal således altid indeholde en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter. Herudover skal der være en kort angivelse af de faktiske omstændigheder/kendsgerninger, som kommunen har tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

I forbindelse med afgørelser, som meddeles mundtligt, bør vedkommende også altid informeres om begrundelsen. Det bør noteres, at dette er mundtligt meddelt.

19.2.4 Klagevejledning

I en afgørelse, som ikke giver sagens parter fuldt medhold, skal der endvidere vejledes om adgangen til klage, jf. afsnit 17.3.

Uanset at afgørelsen meddeles mundtligt, bør der gives klagevejledning, og der bør foretages notat om, at vejledningen er givet.

En manglende klagevejledning bevirker, at klagefristen først løber fra det tidspunkt, klagevejledningen gives. Hvis der er givet klagevejledning, men der deri er angivet en for lang frist,

kommer denne fejl som klart udgangspunkt modtageren til gode, således at klagen må antages for rettidigt indgivet, hvis den oplyste klagefrist overholdes.

19.2.5 Sagsbehandlingsfrist

Retten til førtidspension indtræder den 1. i måneden efter, at betingelserne er opfyldt, og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse og tilkendt førtidspension, jf. § 31 i Inatsisartutlov om førtidspension.

Førtidspension ydes således ikke med tilbagevirkende kraft fra ansøgningstidspunktet eller fra det tidspunkt, hvor betingelserne er opfyldt. Førtidspension ydes fra det tidspunkt, kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom. Bestemmelsen er udformet under den forudsætning, at sager om førtidspension behandles inden for sædvanlig sagsbehandlingstid.

Der er ikke i lovgivningen fastsat frister for behandling og afgørelse af sager om førtidspension. Sagsbehandlingstiden beror på den enkelte sag og den enkelte borgers individuelle forhold. En kommunalbestyrelse skal overholde en rimelig og sædvanlig sagsbehandlingstid.

Ved en væsentlig overskridelse af en rimelig og sædvanlig sagsbehandlingstid kan der efter omstændighederne opstå spørgsmål om, hvorvidt en kommunalbestyrelse har handlet retsstridigt og eventuelt vil kunne ifalde et erstatningsansvar. Det vil dog have undtagelsens karakter og bero på en konkret vurdering.

20. Bilag

Bilag 1. Ressourceprofil – skema

Bilag 2. Ressourceprofil – vejledende spørgsmål til sager om førtidspension

Bilag 3. Beskrivelse af sagsgange for behandling af sager om førtidspension

Bilag 4. Lægeerklæring – paradigme godkendt af Grønlands Lægeforening